

SEVGİ BALCI

DÜNYAMIZ İÇİN EL ELE

Milli Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Dairesi
Başkanlığı'nın 01.11.1997 gün ve 2482 sayılı
Tebliğler Dergisi'ndeki yönergeye göre yayınlanmıştır.

SEVGİ KÜLTÜR MERKEZİ ÇOCUK VE GENÇLİK EĞİTİM DİZİSİ

ISBN-978-605-5382-53-7

Basım Tarihi: Temmuz 2013

Editör:
Naz ÇOBAN

Kapak:
Yakup ŞAHİNER

Sayfa Tasarım:
Öznur AVINCA

Baskı: Renkvizyon Matbaacılık / Bursa

BURSA
KÜLTÜR A.Ş.

Yapım / © 2013 Bursa Kültür A.Ş. Bu kitabın tüm yayın hakları Bursa Kültür A.Ş.'ye aittir. Yazılı izin olmadan kısmen ya da tamamen yeniden basılamaz.

Dağıtım / Bursa Kültür A.Ş. - Merinos Atatürk Kongre Kültür Merkezi B Kapısı Osmangazi-Bursa/Türkiye

Tel: + 90 224 253 26 46 Faks: + 90 224 253 14 85
info@bursakultur.com / www.bursakultur.com

www.sevgibalci.com

e-posta: bursakulturmerkezi@hotmail.com

ÖNSÖZ

Baktım ki, dünyamız alarm veriyor. Eğitimci olarak, bu konuyu ele almak istedim. Bu kitabımda insanları duyarlılığa davet ediyorum. Gezegenimizde neler olduğunun mesajını vermek istedim. Çünkü;

- Karbondioksit oranı artıyor,
- Okyanuslar ısınıyor,
- Buzullar eriyor, buzul tabakaları parçalanıyor,
- Deniz seviyesi yükseliyor,
- Orman yangınları artıyor,
- Göller küçülüyor, ırmaklar kuruyor,
- Kurak dönemler uzuyor
- Kış sıcaklıkları artıyor,
- İlkbahar erken geliyor, sonbahar gecikiyor,
- Bitkiler erken çiçek açıyor, bazı bitki türleri yok oluyor,
- Kuşların göç dönemleri değişiyor, hayvan türleri de yok oluyor,
- Kıyı şeritleri erozyona uğruyor,
- Kar yığınları azalıyor,
- Bulut ormanları kuruyor,
- Hastalıklar yayılıyor,

- Yüksek enlemlerde sıcaklıklar artıyor,
- Doğal afetler artıyor.

Kısacası, Dünya'mız hasta. Dünyamızı kurtarmak için el ele verip, küresel ısınmaya karşı çalışmalarımızı başlatmamız gerekiyor. Çevre sorunlarının yüzde 90'ında insanlar suçlu. Ben kitabımla, Besteci-Müzisyen Bahadır TATLIÖZ şarkısı ve klibiyle, geniş kitlelere ulaşmayı hedefliyoruz.

Sevgi BALCI

KEŞİFLERİN BAŞLANGICI

Ekim sonunda, sınıf öğretmeni Feray Hanım, yıllık ödevlerin dağıtımını yaptı. Defne'nin proje ödevi “İklim Değişikliği ve Dünyamız” dı. Ödevin konusuna çok sevindi. Zaten küçüklüğünden beri, çevreye, doğaya, keşiflere, dünyanın değişimi ve iklimlere ilgisi vardı. Kısacası, gezegeninde olup bitenler çok ilgisini çekerdi.

Defne okuldan eve dönmekteydi.

Neredeyse uyurgezerdi.

Site görevlisini görene kadar böyle yürüdü. Necdet'in dayandığı süpürgeye ayağı takılmıştı, yani neredeyse takılacaktı.

-“Hey Defne, dedi. Necdet. Ne oldu böyle sana? Ne bu salyangoz hızında yürümeler?”

Defne kitap dosyasını, elinden “pat” diye sitenin girişindeki merdivene bıraktı.

Başını kaldırıp Necdet Amca'ya baktı. Defne'lerin apartmanının giriş katında ailesiyle bir oturuyordu. Sitenin temizlik, alışveriş, havuz bakım işlerini yapar, bozulan şeylere çare bulur ve onarırdı. Hep koşuştururdu ama durup konuşmaya da her zaman vakti vardı. Özellikle Defne'yle.

Sitenin çöplerini toplamış içine şişe atıldığı için söyleniyordu. Ama sorusunu gülümseterek yineledi:

-“Ne oldu Defne? Hızını mı kaybettin bugün?”

Defne iç çekerek konuşmaya başladı;

-“Keşke bir kuş olsaydım,” dedi. “Canın nereye gitmek isterse oraya gidersin. Tüm dünyayı dolaşabilir, tüm doğa değişimlerini ve ülkeler arasındaki farklılıkları görürsün. Hem de her zaman uçarsın, yüzersin ve buzullarda yaşayan kuşlara bile haber yollayabilirsin...”

-“Akşamları da solucan yersin,” dedi, Necdet. “Çok eğlenceli bir şey...”

-“Evet,” dedi Defne. “İklim değişikliği hakkında araştırma ve proje ödevi yapmana da gerek kalmaz. Hem bu biricik dünyamızı yaşanmaz hale getiren insanlar, kuş beyinli olduğu için de kendini kahretmezsin.”

-“Önemli bir konu mu var, hakkında yazılması gerekecek?” Dedi.

-“Evet, tabii ki çok önemli konular var. İklim değişikliği ve küresel ısınma... Üzerinde çalışılacak, dünyamızı kirleten, doğayı yok eden insanlar hakkında onları bilinçlendirecek çok çalışmalar yapılması lazım. Ama ne yapacağımı bilmiyorum.”

-“Yani sen yazacaksın, bu çalışmalarını sen yapacaksın değil mi?” dedi Necdet.

Defne başını salladı. Ve gözlerini, havuzdan su içen serçelere çevirdi.

-“Peki neler yapacaksın...” diye ardı ardına sorular soruyordu, Necdet. O da heyecanlanmıştı.

-“Ama nasıl? Nasıl bir proje hazırlayacağım? Ben bir yere gidemem ki.”

-“Evet, biliyorum” dedi Necdet. “Ama evrende olan değişiklikler ve çevreyi korumak için yapılan çalışmalar için mutlaka uzaklara gitmek gerekmez ki. Elindeki süpürgeyi bıraktı.”

-“Dün geri dönüşüm kutusuna kâğıtları boşaltırken, bir

şey buldum... Dur biraz.”

Ceplerini karıştırdı. Küçük siyah bir not defteri çıkardı. Gömleğinin cebinden kalemi çıkardı ve yazmaya başladı. Defne, Necdet’ten defteri aldı ve ilk sayfasını okudu. “Defne’nin evrende olan olumsuz değişimlerin projesi. Çamlıca Mahallesi Reyhankent Sitesi’nde başladı.

Yemyeşil ormanlarla çevrili sitenin etrafında dolaşırken.”

İŞTE O ZAMAN... Proje konusunu KEŞFETTİMKİ...

Defne ikinci sayfasını çevirdi, ama sayfa boştu.

İŞTE O ZAMAN KAFASINDA ŞİMŞEKLERÇAKTI.

Necdet:

-“Ben nereden bileyim, bu senin ödevin ve keşfin!”

-“Burada, sitenin etrafında, öyle mi? dedi Defne.”

-“Evet, otobüse binmen gerekmez, şöyle bir meyve, sebze pazarına git. Sitedeki çimlere, çiçek ve ağaçlara bak. Ormandaki canlıları gözle ve keşfet. Hadi bakalım sana kolay gelsin. Benim de yapmam gereken bir sürü iş var” dedi Necdet.

-“Ama nasıl yazacağımı bilmiyorum, bana yardımcı ol lütfen, diye mırıldanmaya devam etti.”

-“E. Dedim ya! Dedi Necdet. Yalnızca “bir şey keşfettim” ya da “keşfettim ki” diye yazacaksın, sonra da gerisini getirirsin.”

-“Nasıl gerisini getiririm?” Diye mırıldandı.

-“Aman işte etrafında, sitede, çevrende neler görüyorsan. O kadar çok şey görüp, o kadar çok keşiflerin olacak ki, sen bile şaşıracaksın, dedi Necdet.”

Defne apartmana baktı. Aşağıdan yukarıya inceledi. Zaten üç katlıydı.

Ve balkonda duran annesini gördü. Elini kolunu sallıyor, bir şeyler söylüyordu.

Söylediklerini anlayamıyordu. Çünkü kafası çok dalgındı ve Necdet’in söylediklerini düşünüyordu. Hala sitenin içine ve çevresine bakıyordu.

-“Bugün sinirli gibi,” dedi Necdet.

-“Onunla karşılaştın mı?” Dedi Defne.

Siyah not defterini, formasının cebine soktu. Tam da cebine göreydi.

-“Sen gelmeden biraz önce çöp bidonlarının yanında

gördüm.”

-“Peki, ne dedi? Diye sordu Defne.”

-“Eh işte, bir şeye deli olmuş, sitedekiler geri dönüşüm kutusuna atılması gereken kutu, şişe ve kâğıtları çöpe atmışlar. Bunları görünce çılgına döndü.”

Bir de sen geç kalmışsın... Yoksa tersi miydi?

Defne içini çekti.

-“Off, bugün olmasın!”

Necdet gülümsedi. Ve apartmandan çıkmak için ağır, demir siyah kapısını açtı. Ve bir taraftan elindeki çöp arabasını hızlıca sürüklemeye başladı, konuşmaya devam etti.

-“En iyisi sen koşmaya başla, Defne. Bence çevre ve geri dönüşüm çöpleri hakkında annenden çok şey öğrenebilir ve

keşfedebilirsin. Hasan Amca'nın Pazartesi, Çarşamba, Cuma günleri topladığı geri dönüşüm çöplerinin içinde neler var? Hangi komşumuz neler atıyor ve bu atıklar ne oluyor? Bir araştır bakalım. Hadi bir taraftan da keşfet ve yaz, bu deftere. Marş marş ileri!" Diyerek merdivenlerden yukarı çıkmaya başladı.

Defne de öyle yaptı. Geri dönüşüm torbalarının yanına gitti ve torbayı açtı. Hasan Amca hepsini ayırmıştı. Teneke kutular bir torbada, gazeteler, kâğıt kutular, plastikler ve camlar.

Sonra, apartmanın merdivenlerini koşarak tırmanmaya başladı. Asansöre binse bu kadar hızlı çıkamazdı. Merdivenin son basamağında bir süredurdu. Yere oturdu. Not defteriyle, kalemini cebinden çıkardı. "İlk sayfayı açıp yazmaya başladı."

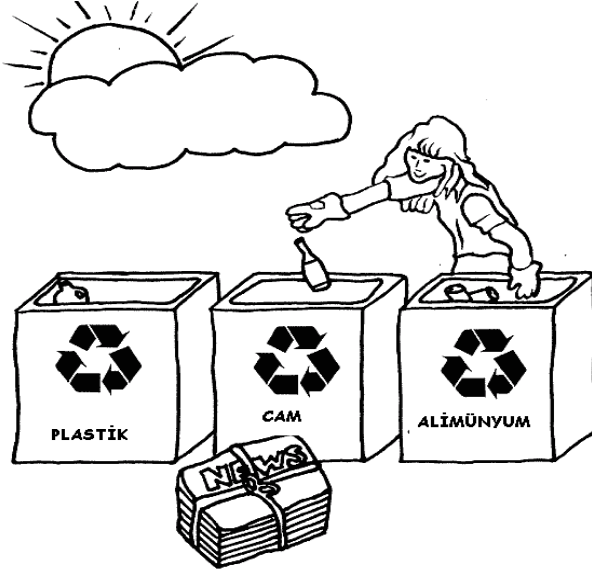
O anda aklına ne geldiye yazdı.

- KEŞFETTİM Kİ, annem çevre ve geri dönüşüm çöpleri ile ilgili çok şey biliyor.

Ve Necdet'tin dedikleri çok önemli, onları dinlemem ve uygulamam lazım

- KEŞFETTİM Kİ, önce apartman ve siteden başlamalıyım çalışmaya...
- KEŞFETTİM Kİ, bugünden itibaren atıkları ayrı ayrı geri dönüşüm kutularını atmalıyız ki, dünyamızın enerjisi bitmesin...

ANNESİ KOMŞULARA ÇOK ÖFKELİ

Defne eve girdiğinde annesi kollarını kavuşturmuş, mutfak kapısının önünde onu bekliyordu. Öfkeliydi ve ellerinden bulaşık suları damlıyordu. Annesi bardak ve tabakları bulaşık makinesine koyardı. Ama tencere, plastik ve tahta kaşıkları koymazdı, sözde bulaşık makinesi onları iyi yıkamazmış.

-“Bir saat! Dedi. Okuldan eve gelmen nasıl bir saat sürer? Ne işler karıştırıyorsun? Endişelendiğimi bilmiyor musun?”

Defne kitaplarını girişteki vestiyere bıraktı.

-“Necdet’le karşılaştım. Necdet dedi ki...”

Sustu. Annesi elini dur, der gibi kaldırmıştı.

-“Şşşşş! Duydun mu?” Dedi.

Defne kulak kabarttı. ”Donk donk “diye zayıf bir ses geliyordu. Neredeyse bir kalp atışına benziyordu

-“donk donk, donk donk, donk donk...”

-“Biri bir şey mi çalıyor?” Dedi. “Müzik mi?”

-“Çıldıracağım,” dedi annesi. “Hep aynı şarkının müziği.”

Arkasını döndü. Mutfağa girdi, tencere tava tıngırtısı ve köpükler arasında bulaşığa gömüldü.

Aslında elle bulaşık, çamaşır yıkarken daha fazla su

gidiyormuş. Daha az su gitmesi için çamaşır ve bulaşık makinesi kullanmak gerekirmiş. Annesi, su parası çok geliyor diye, babası ve Defne'yi suçluyordu. “Yok, ellerinizi yıkarken, duş alırken, diş fırçalarken suyu kapatın, fazla su kullanmayın”, diyordu. Babası traş olurken de tembih ediyor. “Sonra su faturası çok geliyormuş. Madem öyle, oda elinde bulaşık yıkamasın. Söyleyecektim ama şu an kızgın olduğu için söylememeyi tercih ediyorum”.

Defne odaları dolaşarak sesi dinledi. “Donk” sesi en çok annesinin çalışma odasından duyuluyordu. Bir kitap yığınının kenara çekip kulağını duvara dayadı. Sessizce hole geçti ve merdivenlerin başına çıktı.

Bir süre durup dinledi.

“Donk”

“Donk, donk, donk, donk”

-“Sen misin Defne! İçeri gel!”

Fulya Teyze, kapıyı ardına kadar açtı. “Donk” sesleri şimdi müziğe dönüşmüştü. Defne, dans ederek oturma odasına giden Fulya'yı izledi. Her yerde küçük kumaş parçaları vardı. Üst üste yığılmışlardı. Benekli, çizgili, düz renk. Koltukta, masada ve yerde.

-“Bunlarla ne yapıyorsun?” Diye sordu Defne.

-“Yama işi bir örtü ve kırlent dikiyorum,” dedi Fulya.

Daha doğrusu, sesini duyurabilmek için bağırdı. Müziğin sesi o kadar yüksekti ki.

Bağdaş kurarak yere oturdu ve Defne'ye yama işi

örtüsünün nasıl dikildiğini gösterdi.

Birde etrafta örülmüş kazak ve hırkalar vardı. Bir tanesini de söküyordu.

-“Bunlar ne olacak, neden bunları söküyorsun?” Dedi Defne.

-“Onları tekrar söküp oğluma ve kendime hırka, atkı öreceğim. Kimisi oğluma küçük geliyor, benim içinde modası geçmiş şeyler var, onları değerlendiriyorum,” dedi.

Bunlara hiçbir anlam verememişti. Alışveriş yerlerinde ve pazarda çok ucuz kazak, hırka ve yatak örtüleri vardı, Bunları böyle çok uğraşmadan, zaman geçirmeden alabilirdi, diye düşündü Defne.

-“Bunca kumaş ve örgüleri nereden buldun?”

-“Bizim ve kardeşlerimin kullanmadığı giysi ve örgüleri aldım. Neyse, sana anlatayım, bu konuda anlaşılan fazla bilgin yok,” dedi Fulya. Ayak başparmaklarını müziğin ritmine uydurarak sallıyordu.

İğneyi kumaşa batırıp çıkarıyor, batırıp çıkarıyordu. Bunu da müziğin ritmine göre yapıyordu.

Müzik olmasaydı, özellikle şimdi çalan şarkı, Fulya’nın tek parça dahi yapamayacağını düşündü. İğne işlemeyecek, iplik havada asılı kalacaktı. Belki de kendisi bile donup kalacaktı. Havaya asılı buz parçası gibi olacaktı.

Ama müziğin sesi gerçekten çok yüksekti.

-“Fulya Teyze,” dedi Defne. “Biliyorsun annem...”

Fulya başını kaldırdı. Gülümsedi ve ayak parmaklarını

oyunatarak Defne'nin sözünü bitirmesini bekledi.

-“Şey, benim annem de,” dedi Defne. “O...o da iyi şarkı söylemez.”

Fulya'nın yüzünde gülümseme yayıldı. Neredeyse kakhaha atacaktı.

-“Evet, biliyorum,” dedi.

-“Nasıl yani? Sen nereden bilebilirsin ki?” Dedi Defne.

-“Şey, sabahları,” dedi Fulya, “duşa girdiğinde...”

Defne kakhahalar atarak gülmeye başladı. Sabahları duşta! Annesinin duşta opera şarkıları söyleme alışkanlığı vardı.

En azından söylemeye çalışırdı. Kulağa hoş geldiği söylenemezdi ama avaz avaz bağıırırdı, Fulya'nın odasından da duyuluyordu.

-“Ben başımı yastığın altına gömüyorum,” dedi.

Defne.

-“Ben de,” dedi Fulya. “Çok işe yarıyor... Ama yinede... Bazen delirecek gibi oluyorum.”

-“Bunları annene anlatmazsın, değil mi? Şarkı söylemeyi benim yüzümden bıraksın istemem. Hele de benim yüzümden. Söz mü?”

-“Söz,” dedi Defne ve merak ettiği soruyu sordu.

-“Niçin bu kumaşları ve yünleri değerlendiriyorsun, bana onu anlatır mısın?”

Fulya bilmiş bir tavırla gülümseyerek:

-“Lütfen şu koltuğa otur ve beni çok iyi dinle. Çünkü “Ağaç yaşken eğilir” diye bir atasözü vardır. Senin yaşındakilerin bunları iyice bilmesi gerekiyor,” dedi.

Defne iyice meraklanmıştı.

-“Hiç “Küresel Isınma” diye bir şey duydun mu?” Diye sordu Defne’ye.

-“Öğretmenlerimden, televizyondan ve okulda duymuştum. Ama tam olarak ne olduğunu anlayamamıştım.”

-“Yavrucuğum, dünyamız ölüyor. Eğer yaşantımızı bu şekilde, doğayı, çevreyi düşünmeden yaşarsak, böyle bir sonuç doğacak.”

-“Oleyyyy! Öğretmenimde bana zaten iklim değişikliği ile ilgili ödev vermişti. Lütfen şu kumaşları anlatır mısın?”

-“Kumaşlar, örgüler, perdeler yapılırken fabrikalarda bir sürü kimyevi boya maddesi kullanılıyor. Bir sürü yün, pamuk kullanılıyor. Bir sürü elektrik ve su kullanılıyor, değil mi?”

-“E... e... evet,” dedi düşünerek.

-“Biz gerekli gereksiz, her gördüğümüzü moda diye alırsak, bunlar gereğinden fazla tüketilmiş oluyor. Hem çöpe bir sürü şeyi boşu boşuna atmış oluyoruz. Hem de içindeki kimyevi maddeler; toprağa, havaya, suya karışıyor. Ama biz bunları söker değerlendirsek, tekrar kullanırsak, gereğinden fazla alışveriş yapmazsak, biricik dünyamıza yardımcı oluruz, değil mi?”

Defne hayretler içinde kafamı salladı.

-“Ama annen sana ve kendine çok kıyafet alıyor. Sonra bunları çöpe atıp, yenisini alıyor, ihtiyacı olmadığı halde. Promosyonları takip ediyor. Hem de duşta opera söylerken, çok su harcıyor,” dedi Fulya.

-“Hem de bulaşıkların çoğunu elinde yıkıyor. Aslında bulaşık makinesinde yıkasa, daha az su gider, değil mi Fulya Teyze?”

-“Sen okulda, evde, dışarıda hiçbir yerde fazla su akıtma, tamam mı Defne? Arkadaşların ve öğretmenlerine, annene, babana da bunları anlat,” dedi Fulya.

-“Bak sana bunlarla ilgili arkadaşımın kızının, başından geçen bir olayı anlatayım”:

-“Deniz, okuldan eve gelince her zamanki gibi çantasını odasına bırakmış, formasını çıkarıp banyoya geçmiş. Annesi henüz işten eve dönmemişti. İstedikini yapabiliirdi. Tam elini yüzünü yıkayacakken lavabonun musluğunu sonuna kadar açmış. Elindeki sabunu da bolca köpürterek balonlar yapmış. Onları üfleye üfleye, banyonun dört bir yanını dağıtmış, gülmüş eğlenmiş... O eğlenirken sular, dakikalarca boşa akıp gitmiş.”

“Annesi, babası, öğretmenleri boşa akıtılan suların dünyamız için büyük kayıp olduğunu söylüyorlardı. Ama buna Deniz inanmıyordu. Dünyadaki onca su tükenir miydi hiç?... İşte sular dakikalardır musluktan şarıl şarıl akıp gidiyor yine de tükenmiyordu. Annesi eve geldiğinde, banyonun halini gördüğünde, Deniz’e kızdı.

Gece yatağına yattığında köpükten balonlar hala çevresinde uçuyormuş. Sonra yavaş yavaş göz kapakları kapanmış... Rüyasında “Aaa!... o da ne?...” Açık penceresine konan gösterişli, kocaman bir kelebek, Deniz’e:

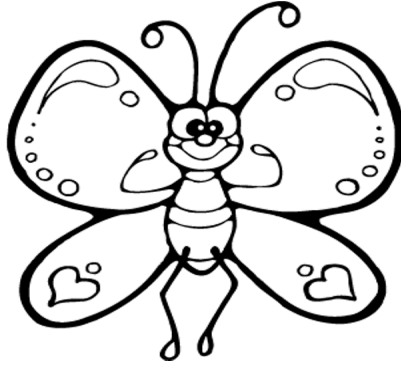
-“Çok susadım. Bana biraz su verir misin?” Diye soruyormuş.

Konuşan bir kelebek?!... Aman ne güzel!...

-“Elbette sana su veririm”, diyerek yerinden doğruldu Deniz. “Bir dakika bekle, gidip mutfaktan getireyim.”

Ama mutfağına gittiğinde sürahilerin bomboş olduğunu görerek şaşırılmış. Musluğu açmış, sular akıymıyormuş. Banyoya koştu. Orada da bir damla su bulamadı. Acele odasına döndü. Kendisine bekleyen kelebeğe:

-“İnanılır şey değil, evde sular akıyor, kesilmiş”, demiş.

-“Anlaşılan senin su kaynaklarının küresel ısınma nedeniyle kuruduğundan haberin yok!”

-“Böyle tatsız şakalardan hoşlanmam,” diye söylendi Deniz.

-“Şaka yapmıyorum. Su kaynakları tükendi. Doğa ölüyor!”

-“Nasıl ölür? Ben daha bugün şakır şakır akan suyla oynadım.”

-“Ne yanlış bir davranış!... Bilim adamları, yıllardır doğal dengenin korunmasını, en başta da su kaynaklarının önemini vurgulayıp durdular. Ama işte senin gibi akıllı bir çocuk bile bu konuda duyarsız kalıp her şeyi umursamadan kullanırsa, sonunda olan olur, doğa ölür...”

-“Beni suçlaman yersiz. Çünkü doğanın tümünü seviyor ve ona zarar vermek istemiyorum...”

-“Tamam, seviyorsun da yok olmaması için ne

yapıyorsun? Milyonlarca çocuk senin bugün yaptığın gibi, suları dakikalarca boşa akıtsalar kaynaklar tükenmez mi? Çöplerle, atıklarla kirletseler içecek temiz su nereden bulunur? Biri çıksa “ben bir tane ağaç kestim ya da orman yaktım. Bir taneden ne çıkar?” dese.

Milyonlarca insan da aynı şekilde davransa sonuç korkunç olmaz mı? Su kaynakları demek; göller, denizler, tüm akarsulardır.

Birden rüyasından korkuyla irkilmiş ve uyanmış. Soluk soluğa çevresine bakınmış. Hemen banyoya koşmuş musluğu açmış. Sular akıyormuş. “Ohhh!.. Demek kötü bir rüya” demiş. Ama suları bir daha gereksiz yere akıtmayacakmış. Çevresindekileri bu konuda uyaracakmış ve uyarıyor da...”

Bunu Fulya Teyze’den dinleyince, iyice aptallaşmıştı. Hiç su kullanırken bunlar aklına gelmemişti.

Doğal kaynaklarımız tükenebilirdi. Susuzluk ne kadar kötü. İnsanlar, hayvanlar, bitkiler yaşayamaz. Doğa ölür... Arkadaşlarıma da bunları anlatmalıyım, evde ve okulda gereksiz yere su akıtmasınlar, diye düşündü.

“İyi ki bu konuda ödev almışım. Senden çok şey öğrenebilirim. Demek ki, dünyamız ölüyor. Bu çok kötü, hem de çok. O zaman acele edelim, bir şeyler yapalım,” dedi.

“Yavaş yavaş, sırayla.” Dedi Fulya. “Biraz bu konuları düşün iyi gözlemle ve yaz.”

“Hemen başlayayım,” dedi Defne.

“Önce gereksiz alışveriş ve su kullanımı olsun canım,

tamam mı?” Dedi.

Defne, bu büyük ve önemli görevi üstüne aldı, dedi ve Fulya’ya hoşça kal deyip çıktı.

Annesi bulaşığı bitirmişti. Mutfak masasının başına oturmuş kahve içiyordu. Defne’ye bakıp gülümsedi.

-“Fulya’ya mı gittin?”

Defne başını salladı.

-“Tabii ya, yine saçma sapan işlerle uğraşıyordur,” dedi annesi.

Başını eğip kahve fincanına baktı. Fulya’nın dairesinden yükselen ”donk donk” seslerini dinliyordu. Ve dinlerken de Fulya’nın yaptıkları ve anlattıkları aklına geliyordu.

-“Aslında onunla konuşmalıyım, dedi annesi. Ama doğrusu buna tahammülüm yok. Onunla konuşmaya yani.”

-“Ama ben ondan hoşlanıyorum,” dedi Defne. “Hem de çok. Akıllı, çalışkan, mantıklı ve üretken.”

-“Evet, ben de hoşlanıyorum,” dedi annesi. “Onu şikâyet etmememin nedeni de bu ya.”

Defne’nin annesi ayağa kalktı. Buzdolabından bir torba domates çıkardı.

-“Domatesler, pazarda çok pahalı. Hiç bu kadar pahalı domates almamıştım.”

-“Neden acaba?” Dedi annesine.

-“Bu yıl kavurucu sıcak bir yaz geçirdik. Pazarcıların dediğine göre, çoğu tarla ve bahçeler, güneşin sıcaklığından

yanmış. Bu yüzden az üretim olduğundan, çok pahalıymış. Zaten eski lezzetlerde yok, kavun, karpuz, domates, salatalık çok pahalı çok,” diye konuşmaya devam etti.

-“Evet, evet!” diye haykırdı.

Annesi bu haykırışım karşısında irkildi.

-“Ne oldu kızım, ne bu heyecan?” diye sordu annesine.

-“Bir şey daha keşfettim de. Anne sen duş alırken ve bulaşık yıkarken niçin, fazla su harcıyorsun?”

-“O şimdi nereden çıktı?” Diye sordu annesi.

-“Sen hiç küresel ısınma, diye bir şey duydun mu anne?”

-“Evet, televizyon, gazete, dergi ve belediyenin çalışmalarından duymuştum. Ne oldu ki?”

-“Sen bunun için ne yapıyorsun anne? Fulya Teyze fazla alışveriş etmeyip, eski giysileri değerlendiriyor ve fazla su

harcamıyor. Ne oluyor biliyor musun anne? Dünyamız ölüyor!”

-“Hımm... bunda benim suçum ne ki, beni suçluyorsun?”

Defne:

-“Anne, bak domatesler çok pahalı, diyorsun. Bu yaz kavurucu güneşten tarlalar ve bahçelerde ki sebze ve meyveler, yanmış, diyorsun. Bazı konularda hem bizi eğitmiyorsun, hem de uygulamıyorsun.”

Annesi:

-“Bulaşıkları bulaşık makinesinde yıkayacaksın, duşta opera söylerken, lütfen anne fazla su akıtmayacaksın.”

Defne:

-“Alışverişe çıktığımız da gereksiz giysi ve eve eşya almayacaksın. Ben de istemiyorum. Sizin giymediğiniz giysileri, benim için küçültebilirsin. Eski modası geçmiş, örgüleri söküp değerlendirebilirsin anne.”

-“Evet, tamam kızım. Ben de enerji tasarrufu için yemekleri düdüklü tencerede pişiriyorum. Yaaa...”

-“Biliyor musun? Araba egzozlarından çıkan gazlar, fabrikalardan çıkan dumanlar, parfümler ozon tabakasını deliyormuş. Sonra güneş ışınları dünyamıza dik gelerek, zararlı ışınlar dünyamıza zarar veriyormuş. Ayrıca çok sıcak olmasına neden oluyormuş. İklimler de değişiyormuş.”

Annesi:

-“Hiç bunları böyle düşünmemiştim.”

-“Fulya teyzeden bu konuda bayağı bir şeyler öğrenebilirsin. Ben bu yıl proje ödevimi iklim değişiklikleri konusunda almıştım. Fulya Teyze ve Necdet bu konuda çok bilgili.”

-“Demek, Dünyamız ölüyor. Evet, bende bir şeyler yapmalıyım haklısın. Bugün alışverişe çıkacaktım ama vazgeçtim. Yemek piştikten sonra Fulya’ya gideyim. Bende ondan bir şeyler öğreneyim,” dedi annesi.

-“Hıı! Aklıma gelmişken müzik sesine karşı, kulak tıkacı al,” dedi Defne. “O zaman bir şey duymazsın.”

Annesi buna biraz güldü. Defne’nin şaka yaptığını düşünüyor olmalıydı. Sonra birden ciddileşti. Elinde domateslerle dikilip kaldı.

-“Kulak tıkacı,” dedi. “Bu harika bir fikir!”

-“Evet,” dedi Defne, “ama çok al... Bana da, başkalarına da yetsin.”

-“Başkaları mı?” Dedi annesi.

-“Hani belki başkalarının da ihtiyacı olabilir,” dedi Defne.

Ama daha fazla ileriye gitmedi Defne. Örneğin, opera şarkılarından bahsetmedi. Çünkü Fulya teyzeye söz vermişti.

-“Kulak tıkacı almam, çünkü gereksiz, yani israf. Onun yerine pamuk tıkayalım kulaklarımıza,” dedi annesi.

-“Mükemmelsin anneciğim. Biraz bahçeye inebilir miyim?” diye izin istedi. Apartmanın etrafında kısa bir tur atacaktı. İzin aldı ve kapıdan çıktı. Merdivenin başında durup

Fulya'nın evinden gelen ve annesinin kulaklarında gümleyen müziği dinledi.

Defne'ye sadece heyecanlı kalp atışları gibi geliyordu. Gümür gümür çarpan bir kalp.

Defne arka cebinden not defterini çıkardı. Bu deftere bir ad vermeliydi.

Dudaklarını defterin siyah, parlak kapağına yaklaştırıp fısıldadı:

-“Sana şimdilik, Çevre Keşiflerim, adını veriyorum.”

Sonra merdiven basamağına oturdu, defteri açtı ve yazmaya başladı.

- KEŞFETTİM Kİ, Aynı miktarda bulaşığı, bulaşık makinesinde yıkadığınızda 15 litre su harcarken, elde yıkadığınızda 35 ila 200 litre arasında su harcarsınız.
- KEŞFETTİM Kİ, Fulya Teyze'den çok şey öğrenebilirim.
- KEŞFETTİM Kİ, Ozon tabakası delindiğinden, güneş ışınları dünyamıza zarar veriyor ve çok ısıtıyor.
- KEŞFETTİM Kİ, Gereksiz alışveriş yapılmamalı, promosyonlara aldanmamalıyız
- KEŞFETTİM Kİ, Suyu evde ve okulda gereksiz yere akıtmamalıyız.
- KEŞFETTİM Kİ, Su kaynakları kurur, su tükenirse insanlar, hayvanlar, bitkiler, doğa ölür. Yaşam biter.

GONCA’NIN EVİNDE

Defne, daha önce başka mahallede oturmuş, bu eve daha üç ay önce taşınmışlardı. Alt katta ise ondan üç yaş küçük olan Gonca’lar oturuyordu.

Defne ve Gonca sık sık görüşüyorlardı.

Ama okulda değil, okulda aynı sınıfta olmadıklarından birbirleriyle çok nadir konuşurlardı. Yazın sitede havuza birlikte girerler, bahçede oynarlardı. Bazen de özel bir şey yapmadan, birlikte öylesine vakit geçirirlerdi. Aslında apartmanın alt katındaki lokale kütüphane de açılmıştı. Oraya gidip kitap alıp okuyabilirlerdi, diye de düşündü. Genellikle Defne bir kat aşağıya, Gonca’nın evine inerdi.

O gün de öyle yaptı.

Gonca’ya, küresel ısınma ile ilgili keşiflerine katılıp, katılmayacağını soracaktı. İki kişi olurlarsa daha iyi olurdu. Birinin fark etmediğini diğeri fark edebilirdi. Bir şeyler yapmak gerekiyordu. Çünkü Fulya Teyze’nin dediğine göre, böyle çevremizi, doğamızı bilinçsizce kirletirsek, dünyamız yakında ölecekti. Kapıyı Gonca’nın annesi açtı. İçeriden koşuşturma ve bağrışmalar geliyordu. Gonca’nın küçük kardeşi çok yaramazdı. Sık sık Gonca’nın okul eşyalarına

zarar veriyordu.

-“Gonca evde mi?” diye sordu Defne.

-“Evet, odasında,” dedi Gonca’nın annesi. “Hadi içeri gir.”

Defne ayakkabılarını çıkardı. Oturma odasından televizyon ve “hor, horrr” horultu sesi geliyordu. Babası odadaydı, ama uzandığı yerde uyuyor olmalıydı. Çünkü Gonca’nın anlattığına göre babası televizyon karşısında uyumayı çok severmiş, ya koltukta, ya da oturduğu yerde.

-Gonca’nın odasının kapısı kapalıydı. Çünkü kardeşi odasına girmesin diye hep kilitlerdi. Kapıyı tıklattı ve açtı. Gonca kitap okuyordu.

-“Merhaba,” dedi Defne.

Gonca gözünü kitaptan ayırmadan, elini kaldırarak Defne’yi selamladı.

-“Çok heyecanlı bir kitap, sonunu çok merak ediyorum. Kusura bakma Defne,” dedi Gonca.

-“Olsun, biraz beklerim seni.”

-“Şu bölümünü bitireyim biraz konuşuruz,” dedi

Gonca, hiç başını kitaptan kaldırmadan.

-“Dışarı çıkamaz mıyız?” Dedi. “Ben bir şey araştırıyorum çok önemli bir konuda, seninde ilgini çekebilecek bir konu.”

Gonca kitabı masaya bıraktı. O sırada küçük erkek kardeşi içeriye daldı ve birkaç görünmez düğmeye bastı, tık, çıt ve ağır ağır görünmez kapıyı açtı.

-“Gırrrçç...”

Tıpkı bir robot gibi hareket ederek:

-“Bu... Burası Dünya mı?” Dedi robotvari bir sesle.

-“Tekrar ediyorum... Burası... Dünya mı?” Ellerini kaldırarak ağır çekimdeymiş gibi birkaç adım attı. Masaya çarptı. Sonra geri giderek duvara çarptı ve yere yuvarlandı.

Defne bir kahkaha attı. Ayağıyla, yerde yatan Gonca’nın kardeşini dürttü. Robottan “gırrrrç” diye bir ses geldi. Şöyle bir silkindi ve bozulup öylece kaldı.

-“Yaramaz, bütün gün senin sesinden yukarıda dersimi çalışmıyorum. Ablanda çalışmıyordur,” dedi.

-“Gırrrç,” diye cevap verdi.

Odanın dışından mırıltılar ve fısıltılar geliyordu. Biri aydınlık, diğeri karanlık iki ses. Gonca’nın babası uyanmış olmalıydı.

-“Gonca, kızım lütfen buraya gelir misin? Hatta Defne de buraya gelsin,” diye seslendi babası.

-“Yavrucuğum, bu bilgisayarı lütfen bir daha fişe takılı bırakma, olur mu? Gonca sende bırakma, olur mu? Boşu boşuna elektrik gidiyor,” dedi babası.

Defne ne kadar elektrik gidiyor diye düşündü.

Gonca hemen atıldı;

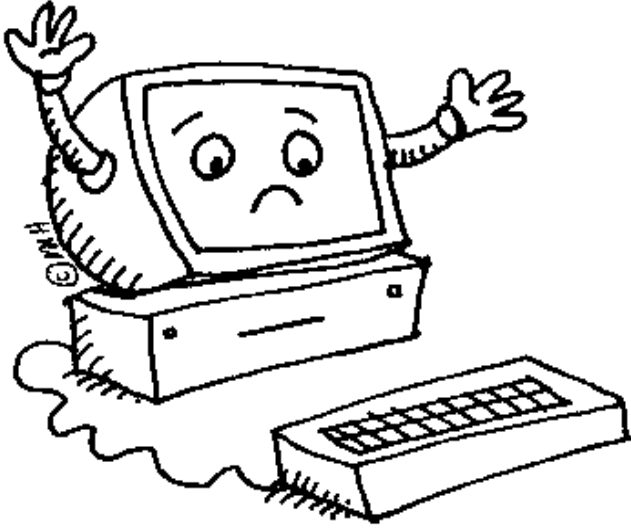
-“Babacığım, bilgisayar açık değil ki, sadece prize takılı,” dedi.

-“Bakın size izah edeyim. Ben geçen hafta bir dergide

okudum, dün akşamda televizyonda izledim. Biliyorsunuz ki bu yaz çok sıcak geçti. Sebze ve meyveler sıcaktan kavruldu. Ormanların bir kısmı kurudu,” diye konuşmaya devam ederken Gonca yine;

-“Tamam, baba ama bunun bilgisayarın fişinin takılı olmasıyla ne alakası var?” dedi.

Aynı soruyu Defne’de içinden geçiriyordu.

-“Sadece bilgisayar değil, televizyon, cep telefonu şarj aletlerini de prize takılı bırakmayın.”

-“Ama baba, onlar kapalı ki o anda çalıştırılmıyor, sadece kırmızı ışıkları yanıyor,” dedi Gonca.

-“Eğer, cihazların standby durumunda kırmızı ışıkları açık olursa, yani televizyon, saç şekillendirme cihazları, traş

makinesi gibi elektrik aletlerini, şarj aletlerini prize takılı bırakırsanız, ne olur biliyor musunuz?”

Gonca ve Defne ikisi hep bir ağızdan:

-“Ne olur?” Diye merakla sordular.

-“Elektik tüketimi iki katına çıkar ve fişte biriken enerji birikimleri, sera gazlarına yol açar. Sera gazları da küresel ısınmaya yol açar,” dedi babası.

Ve devam etti.

-“Şöyle bir oturun bakalım şu koltuğa size anlatayım.”

Gonca ve Defne karşısındaki koltuğa oturdu. Defne zaten bu konuda elektrik tüketimi, su tüketimi, konusunda çok meraklıydı. Daha doğrusu keşiflerine, bir tane daha çevre ile ilgili bilgi ekleyeceği için kalbi ”küt küt” atmaya başlamıştı.

-“Artık dünyamızda çok önemli iklim değişiklikleri var. Dünyamızı çok kötü kullanıyoruz. Sanki dünya bizim evimiz değilmiş gibi. Katıldığım konferansta elektik tüketiminin çok fazla olduğu, insanların elektriği gereksiz ve bilinçsizce kullandığını anlattılar. Fazla elektrik tüketiminden iklimlerde değişebiliyor. Elektrik santrallerinde, elektik üretilirken çeşitli zararlı gazlar açığa çıkıyor, onun adına da sera gazları deniliyor. Bu gazların çevremize çok olumsuz etkisi var çocuklar,” dedi üzüntüyle.

Defne ve Gonca birbirlerine şaşkınlıkla baktı.

-“Bundan sonra evde daha dikkatli olacağım.”

Bunları hiç böyle düşünmemişti, Defne. Zaten ödev konusu da buydu. Çevrede, iklimlerde olan değişiklikler.

-“Ben bir sürü şey keşfetmeye başladım,” dedi.

Gonca’nın babası:

-“Çok güzel, ne kadar ilgilisin ve duyarlısın Defne. Aferin sana,” dedi.

-“Ben eve gidince annem ve babama, okulda da arkadaşlarıma ve öğretmenlerime anlatacağım.”

Ve devam etti:

-“Ama bizim okulda, sınıflardaki ve çok amaçlı salonlarda ki projeksiyon aletleri hep fişe takılı bırakılıyor ki, hep kırmızı ışıkları yanık kalıyor. Öğretmen açacağı zaman hemen kumanda ile açıyor. Ben öğrendiklerimi de onlara anlatabayım,” dedi.

Birden Defne’nin aklına, okulun yaşlı memuru vardı. Sürekli bilgisayarın karşısında, elektrik çarpmış gibi duruyordu. Saçları dik dik... Kendi kendine gülümsedi.

Gonca konuşmaya devam etti:

-“Baba, hep arkadaşlarım sınıfta hava aydınlık olmasına rağmen ışıkları açıyorlar ve eve gelirken de kapatmıyorlar. Hatta okuldaki hizmetli Zafer Amca bile bu konuda çok kızıyor. “Hep sizin sınıfın ışıkları açık kalıyor. Boşu boşuna elektrik harcanıyor,” diyor.

-“Çoğu insan gittiği otellerde, çalıştığı iş yerlerinde, okullarda, nasıl olsa elektrik parasını biz ödemiyoruz diye düşünüyorlar ama çevremiz ölüyor, değil mi kızlar?”

-“Bundan sonra ben evde ve sınıfta elektrik düğmelerinin üzerine odadan ayrılırken lambaları kapatmalarını

hatırlatacak notlar yazacağım. Birde şarj aletleri, televizyon ve bilgisayarın da ışıklarının açık kalmamasını da yazacağım,” dedi heyecanla.

O sırada Gonca sıkılmış olmalı ki:

-“Hadi gel, su içelim. Ben susadım,” dedi.

Gonca ve Defne mutfağa girdiler. Gonca’nın annesi pencerenin önünde dikiliyordu.

Ocağın üstündeki tencereden mis gibi yemek kokuları geliyordu.

Annesi:

-“Hoş geldiniz kızlar, nedir arzunuz?” Dedi.

-“Susadık,” dedi Gonca.

Gonca dolaptan iki su bardağı aldı. Çeşmeden bardakları doldurarak birini Defne’ye uzattı. Onlar mutfaktayken Gonca’nın babası da geldi ve oda bir bardak su içti.

Gonca'nın annesi:

-“İçeride heyecanlı heyecanlı neler konuşuyordunuz öyle?” diye sordu.

-“Çevremiz ve Dünyamız için neler yapabiliriz, elektrik tüketimi hakkında konuşuyorduk canım,” dedi.

-“Çok önemli konular, gerçekten bunlar,” dedi annesi.

-“Ama sen hala sıcak tencereleri buzdolabına koymaktan vazgeçmiyorsun. O sıcak tencereler buzdolabının ısısının düşmesine neden oluyor ve kendini soğutmak için, daha fazla elektrik çekiyor,” dedi.

-“Hayır, artık koymuyorum, daha önce bilmediğim için bu hareketi yapıyordum. Hem sen kendine bak, dedi annesi sinirlenerek. Çalışma odana tasarruflu lamba takman gerekirken, sen klasik ampul takıyorsun. Biliyorsun bu lambalar çok elektrik çekiyor. Lütfen iğneyi kendine, çuvaldızı başkasına batır,” dedi.

-“Sen de hemen beni suçluyorsun. Markete gidip tasarruflu lambalardan almaya zamanım olmadı,” dedi babası.

-“Sözde bu sitede bunun önderliğini de sen yaptın. Yönetim odasında yapılan site toplantısında, iki yıl önce bahçede, havuzda, sensörlü tasarruflu lamba, kullanalım, elektrikten tasarruf olsun. Boşu boşuna, hem fazla elektrik harcanmasın, hem de çok elektrik parası ödenmesin, diye imza toplayan sen değil miydin? Şimdi gelmiş bana akıl veriyorsun,” dedi Gonca'nın annesi sinirlenerek.

-“Demek ki ben hiçbir şey yapmıyorum bu konuda! İyi ki çalışma odama klasik lamba takmışım. Sana da hiçbir şey söylenmiyor,” dedi Gonca’nın babası annesine.

-“Sen bu Avustralya’da katıldığın ‘İklim Değişiklikleri ve Küresel Isınma’ ile ilgili konferans hakkında bana şöyle bir şey söylemiştin. Hatta site toplantısında da bu konuda konuşmuştun. Sadece elektrikli aletleri şarjda bırakmamayla olmuyor, elektrik tasarrufuyla, buzdolabına sıcak yemek koymayla...” Dedi Gonca’nın annesi sesi titreyerek.

-“Bu da ne demek şimdi? Dedi Gonca’nın babası. “Ne demek istiyorsun?”

-“Sen değil miydin, Avustralya’da klasik ampulün hem satılmasını, hem de kullanılmasını yasaklıyorlar, diyen?”

-“Tamam bendim. Ben evin her odasına florasan veya halojen tasarruflu lamba takmadım mı? Tüm ampulleri değiştirdim. Size, iş arkadaşlarıma, çevremdekilere ve sitedekilere halojen tasarruflu lamba kullanılması gerektiğini, çünkü klasik, bir akkor lambanın değiştirildiğinde yüzde 80’e kadar aydınlatma maliyetini azaltır, hem de elektrikten tasarruf etmiş oluruz, diye konuştum, evet ne olmuş yani,” dedi çok sinirlenerek.

Ve devam etti:

-“Bak şimdi, site yöneticisi bu alınan kararlar, bahçedeki tüm lambaları halojen lamba olarak değiştirdi.”

Gonca’nın annesi:

-“Zaten yönetici bu konuda hem bilgili, hem de ilgili.

Apartman girişlerine de bir insan kapıya yaklaştığında yanan sensörlü lambalar taktırdı. Sanki bir tek sen biliyorsun? Herkes bir şeyler yapmaya çalışıyor,”dedi annesi yine sinirli bir şekilde.

Konu önemliydi ama tartışmaya dönüşmüştü. Defne Gonca’ya sesleniyordu ama onu duymuyordu bile.

-“Demek elektrik tasarrufu için hiçbir şey yapmıyorum, öyle mi?” dedi Gonca’nın babası.

Annesi, hırkasına daha sıkı sarındı. Arkasına dönüp pencereden bakmaya başladı. Gonca’nın babası oturduğu sandalyeyi gıcırdatarak çekip ayağa kalktı. Oturma odasına gidip televizyonun sesini iyice açtı.

Defne usulca Gonca’ya dokundu.

-“Dışarı çıkacak mıyız?” Diye fısıldadı.

Gonca omuzlarını silktilti. Hole çıktılar. Defne kapıyı açtı ve dışarıda ayakkabılarını giydi.

-“Peki, sen katılmayacak mısın?” Dedi Defne.

-“Neye?” Dedi Gonca.

-“Eğer benimle gelirsen söylerim, burada söylemem,” dedi Defne.

Gonca omuzlarını silktilti.

-“Pişşşşt! Dedi Defne. Evde kalıp annene babana bekçilik etmenin bir faydası yok.”

-“Aman sanki umrumdaydı. Onların her zamanki halleri. Biraz sonra fırtına diner, barışırlar. Ben sosyal bilgiler ödevimle ilgili, gezegenlerin haritasını çizeceğim,” dedi

Gonca.

-“Gezegenler haritası mı? Öyle bir ödevimiz mi vardı?”
Diye sordu Defne.

-“Proje ödevim, benim ki bu dersten. Senin ki Fen ve
Teknoloji dersinden değil mi?”

-“Evet,” dedi Defne.

-“Kocaman bir harita çizeceğim. Bütün gezegenlerin
olduğu kocaman bir şey. Bilirsin işte, orada Güneş, sonra
Merkür, sonra Jüpiter, sonra Venüs ve Dünya...”

Dünya deyince içi bir tuhaf oldu, Defne’nin. Dünyamızı
biz insanlar öldürmek üzereydik. Ama diğer gezegenler aynı
duruyorlardı, diye düşündü.

Gonca konuşurken, bir yandan da elleriyle gösteriyordu.
Bu Mars, bu etrafında ki halkalarla Satürn. Bu Venüs.
Merdiven boşluğu sanki havada uçuşan gezegenlerle
dolmuştu.

-“Bunları çizecek kocaman bir kâğıt gerek,” dedi Defne.

-“Ya da bir sürü kâğıt. Ama bir sürü kâğıt kullanamam,
çünkü bu kâğıtlar, ormanlardan kesilen ağaçlardan yapılıyor.
O yüzden mümkün olduğunca az kâğıt kullanmalıyım,” dedi
heyecanla.

Belki daha anlatacaktı, ama mutfaktan yeri kazıyan bir sandalye sesi geldi. Fısıltılar tekrar başlamıştı. Televizyon sesine karışıyorlardı. Fısıltı ve mırıltılar.

O sırada Gonca'nın robot küçük erkek kardeşi:

-“Boink!” dedi kapıya gelerek, oradan mutfığa geçti, annesinin ve babasının kahkaha sesleri geliyordu.

Onları güldürmeyi başarmıştı, küçük yaramaz şey. Yukarıya sesi, bağırışları çok geliyordu.

-“Ben o zaman bahçeye yalnız ineyim,” diye asansöre yöneldi. Sonra birden bire aklına geldi:

-“İki kat için asansörü boşu boşuna kullanmayayım. Boşuna elektrik gitmesin,” dedi. Ve Gonca'ya el sallayarak merdivenlerden indi. Ve sitenin bahçesindeki halojenli tasarruflu lambalardan birinin dibine oturarak, çevre keşif defterini açtı. Ve yazmaya başladı:

- KEŞFETTİM Kİ, bilgisayarın fişe takılı ve televizyonların kırmızı ışığı yanık şekilde bırakılmaması gerektiğini, yoksa enerji tüketiminin iki katına çıkacağını keşfettim.
- KEŞFETTİM Kİ, şarj aletlerinin prize takılı kalmaması gerektiğini.
- KEŞFETTİM Kİ, evde, sitede, sokaklarda, okulda tasarruflu halojen lambalarının kullanılmasını keşfettim.
- KEŞFETTİM Kİ, sıcak yiyeceklerin buzdolabına konmaması gerektiğini keşfettim.

Artık keşifleri gittikçe çoğalıyordu. Ne olur, Dünyamız ölmesin... diye içinden geçirdi.

Etrafına şöyle bir baktı.

İklimler gerçekten çok değişmişti. Sitelerinin karşısı ormandı, ama kuşlar aşırı sıcaktan göç etmişlerdi.

Sitenin bahçivani Hasan amcanın diktiği domates, biber ve güller kurumuştı. Kalan kuşlar aşırı sıcaktan havuzun içine dalıp, insanlardan korkarak, ürkerek su içmeye çalışıyorlardı.

Annesi, anneannesi pazara çıktıklarında, meyve sebzeler çok az ve çok pahalıydı, diye yakınıyorlardı. Nedeni ise aşırı sıcaklar etkisiyle, güneş o kadar yakıcı oluyordu ki, tarla ve bahçeler kurumuştı. Bu yaz karpuz çok pahalı olduğundan dolayı, doya doya yiyemediklerini düşündü. Domates de çok pahalı.

İKİ TEYZE VE KUTUPLARDA ÖLEN YAVRU FOKLAR

Defne, sitenin bahçesinde ki yazısını bitirince, yan bloktaki apartman girişindeki fotoselli lambalara bakmaya gitti. Ama bu sensörlü lambalar gece birisi yaklaştığı zaman yanıyordu. Gündüz güneş ışığından yanmıyordu. Apartmandan içeri girdi. Bu sefer arkadaşları Nazlı ve Aslı'yı çağıracaktı. Belki bana çevremizi koruma konusunda yardımcı olurlar, diye düşündü. Tam asansöre binecekken aklına enerji tasarrufu geldi ve kapısını kapattı. O sırada, apartmanın kapısı açıldı ve kapıdan iki teyze çıktı. Bunlar Canan ve İncilay teyzeydi.

Biri uzun ve zayıf, diğeri tombul ve kısaydı. Kardeşlerdi ve aynı dairede oturuyorlardı. Elllerinde birer kol çantaları ve bez pazar çantası, meyve ve sebzelerle dolu file vardı. Anlaşılan ikisi de pazara çıkmış ve çok yorulmuşlardı. Neden naylon poşet yoktu? Hep pazara file ve bez çantayla çıkarlardı. İkisi de birbirine homurdanıyordu.

-“Hah! Kuzey kutbundaymış! dedi Canan Teyze, burnundan soluyarak. Kuzey Kutbunda penguen! Duy da inan!”

Defne'ye döndü.

-“Öyle değil mi? dedi. Penguenler Güney Kutbu’nda yaşar. Bunu herkes bilir. Güney Kutbu’nda!”

İncilay Teyze endişeli görünüyordu. Kardeşine;

-“Off, şimdi iyice saçmaladın Canan. Penguenler Kuzey Kutbu’nda yaşar. Televizyondaki o programı hatırlamıyor musun? Hani penguenler ufacık kalmış buzulların üzerinden atlıyorlardı... Kuzey Kutbu’nda... Kurabiye yiyerek seyretmiştik ya. Lezzetli kurabiyelerdi.”

İncilay Teyze, elindeki kol çantasını Defne’ye uzattı. Meyve ve sebzelerle dolu bez çantayı ve fileyi dairenin kapısının önüne koydu. Birinci katta oturuyorlardı.

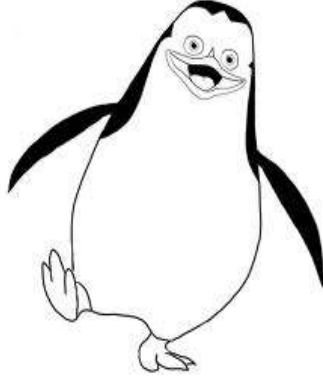
-“İyi de orası Güney Kutbu’ydu,” dedi Canan Teyze. “Kuzey Kutbu’nda kutup ayıları var!”

-“Tabii ki,” dedi İncilay Teyze. “Penguenlerle kutup ayıları birbirlerine ne de yakışır! değil mi? Hem o televizyon programında penguenler hakkında da bilgi vermişlerdi. Antartika’da uzun kutup gecesi, güneşin ufuktan yükselmesiyle biter ve altı ay sürecek gündüz başlıyordu. Çok geçmeden smokinlerini giymiş penguen sürüleri, kısa bacakları üzerinde hoplayarak ilerlemeye başlar. Önlerinde yürümeleri gereken yüzlerce kilometre buzlu yol vardır. Ve onların 1 adımda yalnızca 10 cm ilerleyebildiklerini, ama dakikada 120 adım attıklarını.”

-“Hayır!” Diye itiraz etti Canan Teyze. “Penguenlerle kutup ayıları birbirine hiç yakışmaz! Birbirleriyle geçinemezler! Birbirlerini yerler!”

-“Yoo, hayır yemezler,” dedi İncilay Teyze çok kararlı bir sesle. “Penguenler kutup ayısı yemez. Onlar yalnızca balık yer.”

Üçü birlikte mutfağa geçtiler. Teyzeler, çantalar, fileler ve bez çantaları, mutfak masasının üzerine bıraktılar. Defne’de elindeki pazar çantasını bıraktı oraya. Biri güney kutbu ve kutup ayısı diye hırlarken, diğeri kuzey kutbu ve balık, diye homurdanıyordu.

Sonra İncilay Teyze:

-“Öyle veya böyle kutuplar eriyor, hatırladın mı programı sunan spiker, ne demişti? Hatta biz çok üzülmüştük?”

Defne de çok merak etmişti. Öylece merakla ikisinin yüzüne bakıyordu.

İkisi sandalyeye oturdular. Birer kahve içelim. Pazarlıkları sonra boşaltalım, dediler.

-“Neye üzülmüştük hatırlamadım,” dedi Canan Teyze.

-“Hani, Küresel Isınma sonucu eriyen buzulları anlatmıştı. Ölen fok yavrularını göstermişti.”

-“Tamam, şimdi hatırladım. Hani fok yavruları ve penguenler ile ilgiliydi. Küresel ısınma nedeniyle eriyen buzullarda yaşayan hayvanlar vardı.”

Herhalde yeni bir şey daha keşfediyordum küresel ısınma ile ilgili, diye düşündü Defne.

-“Haydi, odaya geçelim, biraz dinlenelim. Defne’nin da bu konuda meraklı olduğu belli oluyor. Sana da anlatalım bu iklim değişikliğinin bazı neden ve sonuçlarını,” dedi İncilay Teyze.

-“Evet, lütfen. Zaten bu konuda ödevim ve keşiflerim var. Hem eriyen buzullarda yaşayan hayvanların durumunu da çok merak ediyorum. Dinlemek için sabırsızlanıyorum,” dedi.

Hep birlikte odaya geçtiler. Canan Teyze ablasına ve kendine kahve yapmıştı. Defne’ye de meyve suyu getirmişti.

-“Biliyor musun, artık küresel ısınma sonucunda, havalar çok ısındığından, güneş çok kavurucu olduğundan, buzullar eriyor. Kutup ayıları, penguenler ve fok yavruları eriyen buzlar nedeniyle evsiz kalıyor. Bazıları da sıcak iklime alışamadığından ölüyor.”

-“Aaa... Çok yazık. Hiç bilmiyordum. Neden ölüyorlar,”dedi.

-“Bilim adamları, fok yavrularının doğduğu buz tabakalarının kırıldığını, pek çok yavru fokun kendine

bakacak büyüklüğe erişmeden, suya düşerek boğulduğunu söylüyor,” diye anlattı İncilay Teyze.

Defne’nin gözleri dolmuştu. Aşırı sıcaklardan buzullar eriyordu. Minik fok yavruları da denizin içine düşüp ölüyordu. Ne kadar acı, diye düşündü.

-“Ben de bir masal anlatayım, bununla ilgili,” dedi Canan teyze.

Ve anlatmaya başladı. Defne de merakla dinlemeye hazırıldı.

-“Bir varmış, bir yokmuş. Ülkenin birinde her yıl fok avı yapılmış, bu yüzden kutuplara gidilir ve buradaki foklar avlanıp, satılmış.

Onları avlamak için türlü türlü tuzaklar hazırlanmış. Dünyanın gözleri önünde zavallı hayvancıklar, para için avlanırlarmış. Büyücü fok, bu durumu görür ama sesini çıkaramazmış. Çünkü avcılarla bir yıldır iş birliği içindeymiş. Avcılara yardım eder, arkadaşlarının ve yavrularının yakalanması için türlü türlü büyüler yaparmış.

Avcılarda bundan dolayı ona balık ve türlü yiyecekler, giyecek alıyorlarmış ve hatta televizyon almışlar.

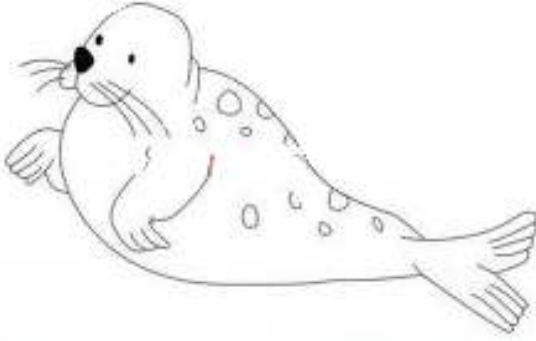
Ama son günlerde, av çok az oluyormuş. Avcılar canlı fok balığı yerine, binlerce ölü fok yavrusu ile karşılaşılıyorlarmış.

Bu durumun sebebi, son yıllarda insanların yol açtığı Küresel Isınma nedeniyle, buzulların çok hızlı erimesiymiş. Fok yavruları doğar doğmaz yüzemezmiş. Biraz büyümesi

gerekirmiş. Doğduğu buzullar, hızlı erime sonucu ile incelir ve kırılırmış. Onlarda kırılan buzulların arasından denize düşer, boğulup ölürlermiş.

Büyücü fok bunları bilir ama elinden bir şey gelmezmiş. Çünkü bunların tek nedeni insanlar, diye düşünürmüş. Bu erimeyi durdurmak için değişik büyüler yapıyormuş ama hiç etkili olmuyormuş. Avcılar artık yakalayacak fok bulamıyorlarmış.

Üzüntüyle oturmuşlar, kara kara düşünmeye başlamışlar. Ve sonunda aralarında açgözlü bir avcı çıkmış ve demiş ki; “Büyücü Fok’u avlayalım, bütün bunlar onun yüzünden” demiş. Diğerleri de bu fikri doğru bulmuş ve buzdan evine doğru yola koyulmuşlar.

Büyücü fok evde televizyon izliyormuş. Artık yavru foklar büyüyemeden öldükleri için fok nüfusu ve buzullar iyice azalmış, hiç müşterisi de kalmamış. Kalan foklarda avcılardan saklanıyorlarmış.

Birden kapı çalınmış ve Büyücü Fok, büyü yaptırmaya

gelen bir müşteri fok zannetmiş ve sevinçle kapıya koşmuş. Ama kapıda kimse yokmuş. Bir adım ileri çıkmış ve kendini ağların içinde bulmuş.

Avcılar uzun bir aradan sonra bu kadar büyük bir av yakaladıkları için sevinmişler ve o sene avlama zamanını bitirmişler...”

Canan Teyze masalı bitirmişti, Defne hala üzüntüyle yüzüne bakıyordu.

Bu bir vahşet, diye düşündü. İnsanoğlu bu kadar duyarsız olamazdı. Gerçekten hayvanlar, bitkiler ölüyordu.

-“Sizlere çok iş düşüyor. Pazara artık bez çanta ve file ile gidiyoruz. Çünkü plastik doğa için çok zararlı. Doğada çöpte ancak 2.000 yılda yok oluyor,” dedi İncilay Teyze.

Canan Teyze devam etti:

-“Doğaya atılan pet şişeler de en az iki bin yıl yok olmaz. PVC (plastik) atıkları denizlerde ve doğamızda binlerce hayvanın ölümüne neden oluyor. Sincaplar içine giriyor. İnek bile yiyor. Yılda binlerce balık onları denizanası sanarak yiyip ölüyor. O yüzden çevre dostu olan poşet ve plastikleri kullanalım,” diye anlattı.

İncilay teyze hemen atıldı:

-“Aklıma yazın yeğenimin başına gelen bir olaydaki, çevre katili teyze geldi, onu anlatacağım,” dedi.

Bir taraftan da kahvelerini yudumluyorlardı. Defne’nin bardağındaki meyve suyu öylece kalmıştı. Duydukları karşısında tikanıp kalmıştı.

-“Yeğenim bu geçtiği yaz, denize gitmiş. Tam güneşlenip kitabını okurken, ayağına bir şey takılmış. Bunun bir kolluk olduğunu görmüş. Kolluğu almış bu kimin diye bakınırken, arkadaki yaşlı teyzenin torunu gelip almış. Daha sonra kolluk tekrar uçmuş, bu sefer kolluğu geri getiren yaşlı bir amcaymış. Daha sonra yaşlı teyze kolluk ve su içtiği pet şişeyi denize atmış.

Fakat, denizde dalga ve rüzgâr olduğu için kolluk ve pet şişeyi tekrar uçurmuş ve yeğenimin üzerine gelmiş. Tabii yeğenimde sinirlenerek kalkmış ve ikisini de alıp, yaşlı teyze ve torununun yanına gitmiş. “Eğer, bunları kullanmıyorsanız, bunları ilerde plastik geri dönüşüm kutusu var, oraya atın” demiş. Yaşlı kadın çok sinirlenmiş, ”Ben... Bunları denize atıyorum, zaten yırtık. Siz tutup tutup bana getiriyorsunuz”, demiş.

Yeğenim bu plastiklerin doğa için çok zararlı olduğunu, denizdeki hayvanlara da zararlı olacağını anlatırken, “Öff dünkü çocuk. Bunları senden mi öğreneceğim? Biz hep bunları denize atıyoruz. Hiçbir şey olmaz”, demiş. Bayan yaşlı olduğu için fazla bir şey de diyememiş. Sadece “dünyamız, yani, doğa çöplük değil. Doğayı temiz tutmak, korumak çok mu zor”, demiş. İşte böyle...”

Defne de aynı fikirdeydi. Kafası allak bullak olmuştu. Doğayı resmen biz katlediyormuşuz. Acaba daha neler öğreneceğim? Diye içinden geçirdi.

Sonra mutfığa geçtiler. Teyzeler, file ve bez torbaları boşaltıyorlardı. Bu hafta yarım kilo domates alabildik. Çok pahalı diyorlardı. Ve pazarlıkları buzdolabına yerleştiriyorlardı. Bir taraftan da sebze ve meyvelerin ateş pahası olduğunu söylüyorlardı.

Pazardan birde saksıya dikmek için çiçek almışlardı. Defne onları mutfak camının önüne koydu. Teyzelere baktı ve kendini tutamadı, sordu:

-“Bu çiçekler... Bunların adı ne?”

Teyzelerin gözleri ışıldadı.

-“Begonya çiçekleri,” dedi Canan Teyze.

-“Hayır, leylak,” dedi İncilay Teyze.

Defne kahkaha ile gülmemek için kendini zor tutuyordu.

-“Ne! Leylak mı?” Dedi Canan Teyze. “Sen neden bahsediyorsun Allah aşkına?”

-“Çiçeklerden, saksıya dikeceğimiz çiçeklerden

bahsediyorum,” dedi İncilay Teyze sesini yükselterek. “Onların adı leylak.”

-“Hayır! Onlar begonya!” diye hırladı Canan Teyze. “Duydun mu? Begonyaaaaaaa!”

Her biri mutfağın bir köşesinde dikilmiş, birbirlerine bakıyorlardı. Canan Teyze yumruklarını sıkırmıştı, burun kanatları titriyordu.

İncilay Teyze, boynunu dikleştirmiş, bir parmağıyla gözlüğüne destek veriyordu.

-“Şimdi, dedi. Şimdi gidip ansiklopediyi getireceğim.”

-“Tamam,” dedi Canan. “Getir. Penguenlere de bak! Penguenlere!”

Ama daha o “Pen” derken kapı çalındı. İki birden aceleyle hole yöneldi. Defne da onları izledi.

Kapıyı Canan açtı. Site görevlisi Necdet gelmişti. Elinde beyaz, topraklı kök kısmı gazete ile sarılmış, beyaz çiçeklerle kapıda dikiliyordu. Eğilerek çiçekleri Canan Teyze’ye uzattı.

-“Sanırım çiçeklerinizin bir kısmını, Pazar çantasından düşürmüşsünüz,” dedi.

-“Ooo... Teşekkürler. Zahmet oldu!” Dedi Canan Teyze.

-“Evet, bizim için zahmete girmişsin, her zaman ki gibi çok kibarsın Necdet,” dedi İncilay Teyze.

-“Eh, o kadar olacak,” dedi Necdet.

Defne’ye göz kırptı.

-“Size hizmet etmek beni sevindirir, siz de çok kibar, saygın kişilersiniz. Ayrıca bu güzel mürver çiçeklerinin öyle yerde durup, kurumalarına müsaade edemezdim. Saksıya dikin ki, etrafa oksijen salsın. Başkaları buket çiçek alıyor ve oksijen üretemiyorlar...”

-“Mürver çiçeği mi?” dedi Canan Teyze.

-“Evet, yoksa değil mi?” dedi Necdet.

Teyzeler önce Necdet’e, sonra çiçeklere, sonra da birbirlerine baktılar.

-“Neyse, ne çiçeği olursa olsun, biz saksıda çiçek yetiştirmeyi seviyoruz,” dedi Canan Teyze.

-“Asla çiçekçiden buketle çiçek almıyoruz. Çünkü her canlı bitki çevresine oksijen verir. Defne’ciğim sende öğretmenine veya sevdiklerine lütfen saksıda çiçek ver tamam mı?” Dedi İncilay Teyze.

-“Ahhh! Şu güneş ışıklarının kavurucu olması hem bitkileri kurutması hem de doğanın dengesini bozduğu yetmiyormuş gibi, benimde yüzümde lekeler oldu,” dedi Canan Teyze.

-“Ama sen güneş koruyucu sürmedin. Ben hep sürdüm, ama haklısın, insanlar yüzünden ozon tabakası delindiğinden, güneş ışıkları dik geliyor, senin ve bir sürü insanın cildinde lekeler oluştu,” dedi İncilay Teyze.

-“Hatta cilt kanserine de neden oldu, bu güneş ışıkları,” dedi Necdet.

-“Biz o yüzden, bahçeyi yeşillendirmeyi, ağaç ve çiçek

dikmeyi çok önemsiyoruz. Tabii sitede yaşayanlar da,” dedi Necdet.

Teyzelerin ikisi de kafalarını salladılar.

-“Eh hadi, dedi Necdet. Ben gideyim artık. Yapacak çok işlerim var.”

-“Bekle, ben de geliyorum,” dedi Defne.

Teyzelere iyi günler deyip ve verdikleri bilgiler için teşekkür ettikten sonra, aceleyle kapının önündeki ayakkabılarını giydi ve Necdet’in yanına gitti.

Teyzeler arkalarından kapıyı kapatırken, Canan Teyze’nin “Şu Necdet çok iyi ve bilinçli bir insan”, dediğini duydular. İncilay Teyze’de “Doğru söze ne denir?” diye onayladı.

Necdet, Defne’ye bakarak kocaman gülümsedi.

-“Teyzeler,” dedi. “Onlar bu sitenin en çevreci, en duyarlı, en kibar, en iyi teyzeleri değil mi?”

-“Evet, ama yaptıklarına baksana,” dedi Defne. “Durmadan kavga ediyorlar. Canan Teyze kızdığı zaman nasıl hırlıyor, duydun mu?”

-“Evet, ama önemli konularda tartışıyorlar,” dedi Necdet.

-“Evet, mesela senin hakkında,” dedi Defne. Necdet yutkundu.

-“Keşiflerin nasıl gidiyor? Dünyamız ve çevremiz için neler yapacağız, bitti mi?”

-“Sanırım daha bitmedi, her gün bir şeyler öğreniyorum.”

-“Burada bu sitede mi? İşe bak, bu harika. Ben sana demiştim, en yakın çevrenden başla, hatta siteden. Daha neler göreceksin neler keşfedeceksin?”

Apartmanın kapısını açtı.

-“Sen gelmeyeceksin galiba?” Dedi.

-“Hayır, teyzelerden çevre ile ilgili bir sürü bilgiler öğrendim. Onları unutmadan yazmalıyım,” dedi Defne.

-“İyi düşünmüşsün, daha sonra bahçıvan Hasan ile de konuş bu konuları bakalım. O sitenin geri dönüşüm atıklarını da topluyor ve bahçeyle de tüm gün ilgileniyor,” dedi ve eliyle Defne’yi selamladı, gitti.

Defne hemen girişteki merdivene oturdu ve defterine yazmaya başladı.

➤ KEŞFETTİM Kİ, doğaya naylon poşet ve plastik şişe atmamalıyız. Doğada 1000 yılda ancak yok olabiliyor. Bunları yiyen hayvanlar ölüyor.

➤ KEŞFETTİM Kİ, yaşayan her bitki, ağaç bize oksijen armağan ediyor. O yüzden sevdiklerimize doğadan koparılmış, kısa zamanda solan çiçek demeti yerine saksıda çiçek vermeliyiz.

➤ KEŞFETTİM Kİ, küresel ısınma nedeniyle buzullar eriyor. Buzullarda yaşayan kutup ayıları, fok balıkları ve penguenler de evsiz kalıyor. Hatta sıcak havaya alışamadıklarından ölüyorlar.

DEFNE’NİN ORMAN KEŞFİ

O gün Pazar günüydü. Defne sitenin dışında keşiflerini sürdürmeliydi. Sitenin karşı ve arka tarafı ormandı. Hava bugün oldukça sıcaktı. Yağmur dinmişti. Güneş yüzünü gösterince ağaçların yapraklarında kalan su damlacıkları inci tanesi gibi parıldadılar.

Yağmur süresince yuvalarına giren veya ağaçların yaprakları altına sığınan hayvanlar, havanın açmasıyla ortaya çıktılar.

Ormana girdi ve yürümeye başladı. Kuş sesleri sanki ninni gibi onu rahatlatıyordu. Bugün Pazar olduğu için, açık havada yürüyüş yapanlar çoğunlukta idi. O kadar keşiflerden sonra, çevresine farklı ve daha dikkatle bakıyordu. Çam ağaçlarının aşırı sıcaktan bazı bölümlerinin kuruduğunu gördü. Biraz daha ilerleyince bir de baktı ki bir serçe yavrusu ölmüş. Yerde toprağın üzerinde duruyor. Minicik ayakları havadaydı.

Geri döndü ve ölmüş, güzelim serçeyi alıp, toprağı kazıp içine gömdü. Anlaşılan yağmurdan önce aşırı sıcak ve açlıktan ölmüştü. Üzüntüyle yürüyüşüne hızla devam ederken, yine irkildi. Bu sefer yolunun üzerinde minicik, top

gibi ölü kirpi yavrusu duruyordu. Bu olamazdı, gözlerinden yaşlar süzüldü. Kirpi yavrusunun ufacık top gibi, bedeninden çıkan ince ayakları yandaydı. Bu kirpi de aşırı sıcaklık ve susuzluktan ölmüş olmalıydı. Bu bir vahşet diye düşünmeye başlamıştı ki, küçükken okuduğu hikâye aklına geldi. “Yağmurun ardından yumuşayan toprakta küçük çukurlar, çatlaklar oluşmuştu. Çamlardaki kozalaklar dallarından döküldüğünde bu çukurlara, çatlaklara girecekler, toprak ve dökülen yapraklar üzerlerini örtüp onları kış boyunca ısıtacaklar ve koruyacaklardı. Baharda çam fıstıklarının sert kabukları çatlayarak köklenecekler, sonra da filizlenip genç fidanlar olarak ortaya çıkacaklardı...”

Ormanda, tam o sırada çam ağacının dibine koşan yavru bir sincap, büyük bir hırsıyla dökülen kozalakları toplamaya başladı. Bak sen bu yaramazın yaptığına!.. Neredeyse çam kozalaklarının hiç birisinin bu çukurlara girmesine izin vermeyecekti. O zaman yeni çam fidanları oluşamazdı.

Neyse ki o sırada karşısına dikilen kirpi yavrusu onu durdurdu. Kirpinin kendisini durdurmasına kızan sincap “ciyak ciyak” bağırarak annesini yardıma çağırdı. Yavrusunun çığlıklarına koşup gelen annesi, ortalıkta korkulacak bir durum olmadığını anladı. Sonra da ikisinin tartışmalarının nedenini sordu.

Topladığı çam kozalaklarını sımsıkı göğsüne bastıran yavru sincap:

-“Anne, kirpi yiyeceklerimi elimden alıyor!” Diye şikâyet etti.

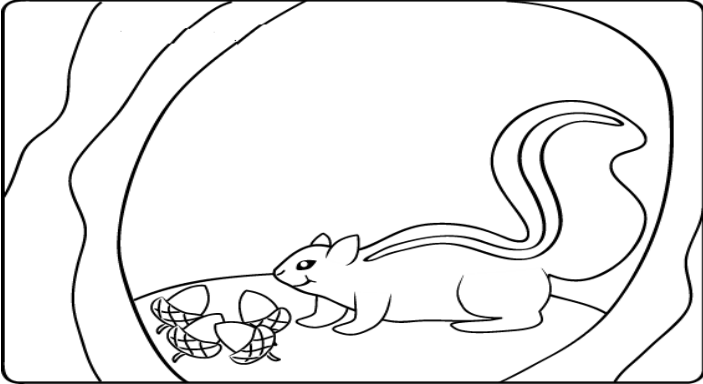

-“Yalan bu!” Diye karşı çıktı küçük kirpi. “Yiyeceklerini niye alayım ben kozalak yiyemem ki... Hepsini yiyip bitirirse yada etrafa atarsa, gelecek yıllarda çamlar nasıl yetişir?”

Kirpi haklıydı.

Anne sincap bu konuda yavrusunu aydınlatmalıydı. Onu alıp karşısına oturttu.

-“Bak yavrum, yaşamımız doğanın verdiklerini sonuna kadar tüketmememize bağlı, diye anlatmaya başladı. Bütün canlılar için geçerli kuraldır bu... Yiyeceğimizden fazlasını toplamak yanlış olur. Hepimiz diğer bir canlının var olmasına izin vermeliyiz. Aksine davranırsak, doğanın dengesini bozarsak, yaşamın yani hepimizin yok olmasına neden oluruz. Her şeyi yeterince kullan, fazlasını alma, ziyan edip bitirme.”

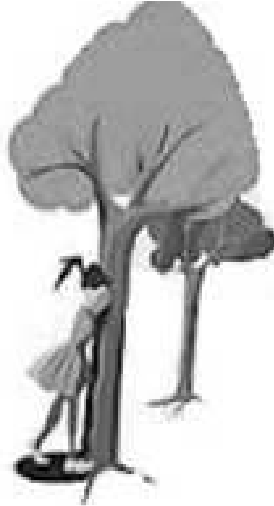

Anne sincap, o kadar güzel anlattı ki, yavru sincap hatalı olduğunu anladı.

Annesine ve kirpiye bundan sonra yiyeceğinden fazlasını almayacağına, bitkileri ve tohumları koruyacağına söz verdi. Sonra da artan kozalakları hep birlikte, fidan çıksın diye gömdüler.

Bu ölü minicik kirpi yavrusu da Defne'ye bu çevreci kirpi hikâyesini hatırlattı. Onu eline üzüntüyle yerden alıp, onu da çam ağacının altına gömdü. Çok üzülmüştü. Bu çamlıkta tavşan, kirpi ve kuşlar vardı ama bu küresel ısınma nedeniyle, hayvanlar, bitkiler ölüyor... Dünya yok oluyordu.

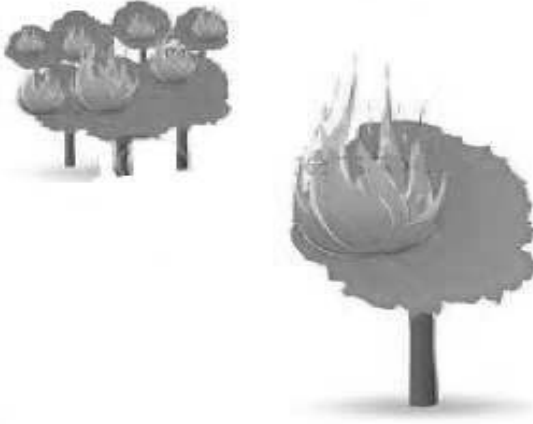
Hemen eve koşa koşa gitti. Ve kuru ekmekleri ıslatarak geri getirdi. Oradaki hayvanların, yemesi için farklı farklı

ormanın köşelerine koydu. Bir de su kapları getirdi. Gerçi iki gündür yağmur yağmıştı.

Bundan sonra hep komşularının bayatlayan ekmeklerini ıslatıp buraya, ormana getirecekti. Aşırı sıcaklarda da su kaplarına, su koyacaktı. Birde aşırı sıcaklıktan ve dikkatsizlikten çıkan orman yangınları... Yangınlardan onlarca ağaçlar ve hayvanlarda ölüyordu.

Ormanda ki keşfi bitmişti. Kuruyan ve topraklara dökülen çam dikenlerinin arasından ormanın kapısından çıktı. Minicik, topucuk kirpi yavrusuna ve serçeye çok üzülmüştü. O aşırı sıcaklarda bizler soğuk soğuk sular içerken klima ve vantilatörlerle serinlerken, zavallı hayvancıklar ölmüştü.

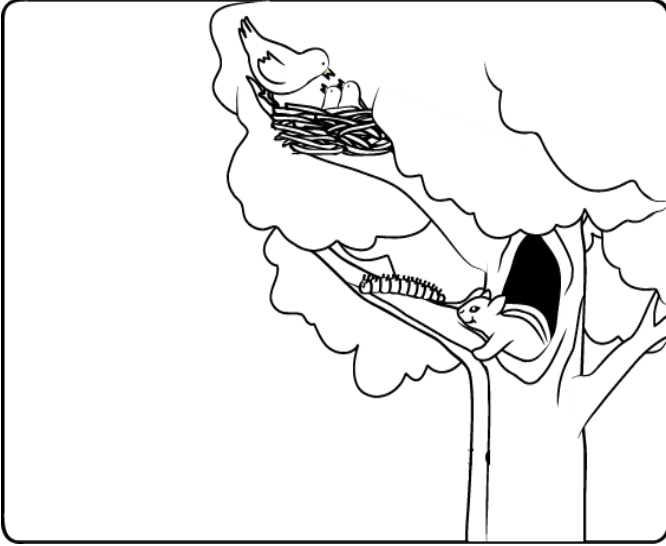

Eve gelince defterine yazmaya başladı:

- KEŞFETTİM Kİ, dallarından dökülen tohumlara, kozalak ve palamutlara zarar verme ki, filizlenip ağaç olsunlar.

- KEŞFETTİM Kİ, yediğimiz meyvelerin çekirdeklerini, pet şişesinin üstünü kesip, toprakla doldurup içine gömelim. Bunlar filizlenince, doğaya dikelim ki fidan olup büyüsünler, kocaman ağaç olsunlar.
- KEŞFETTİM Kİ, küresel ısınma sebebiyle, çiçekler, hayvanlar ölüyor, dünya ölüyor.
- KEŞFETTİM Kİ, sıcaklıktan ve dikkatsizlikten orman yangınları çıkıyor. Orada yaşayan hayvanlar ölüyor, evsiz kalıyorlar.

SİTENİN KÜPELİ, EN HAVALI ÇOCUĞU İLE ÇEVRE KEŞFİ

Defne uyandı, yatağında isteksizce dönüp esnedi.

Ama o gün aklına, Cumartesi olduğu ve okula gitmeyeceği geldiğinde, birden canlandı. İki gündür hava çok yağmurluydu. En üst katta oturdukları için, çatıdaki kiremitler kırık olduğu için, salon tamamıyla akmıştı.

Ev çok pis kokuyordu. Bir de çok soğuktu.

Annesi dün akşam Fulya Teyze ile konuşurken duydum. Onların evi de çok soğuk oluyormuş. Sitede çatı yalıtımı veya apartmana mantolama yaptırarak, yakıttan %40 tasarruf sağlanabilirmiş. Bunları düşünürken yatağından kalktı ve hep sandalyenin üzerinde bıraktığı pantolonunu aldı.

Ceplerinde keşif günlüğü defterini aradı ama bulamadı. Yatağın altına baktı. Mutfığa gidip orada aradı ama bulamadı. Keşif günlüğü yoktu.

Usluca annesinin yatak odasına girdi.

-“Anne,” dedi. Annesi hala yataktaydı ve hafifçe döndü.

-“Hımmm,” dedi.

-“Hani benim küçük, siyah keşif defterimi gördün mü?”

Diye sordu Defne.

-“Mmmmmmm,” dedi annesi ve bir elini salladı.

Defne eğilip çantayı açtı. İçinde ruj, saç fırçası, zarf, kâğıt mendil, hesap makinesi ve bir küçük not defteri vardı ama onunki değildi. Cüzdanı aldı ve karıştırmaya, fotoğraflara bakmaya başladı.

-“Defne, ne yapıyorsunuz? Ne işler çeviriyorsun yine?”

-“Hiçbir şey,” dedi Defne.

Cüzdanı aceleyle çantaya koydu. Annesi yataktan doğrulmuştu.

-“Hiçbir şey, öyle mi? Benim çantamda.”

-“Amaaan,” dedi Defne. “Senin çirkin çantanı ne yapayım! Ben sadece defterimi arıyorum,” dedi Defne.

Defterini bulamamıştı.

-“Ben bu gece bu rutubet kokusundan hiç uyuyamadım. Rutubetten bütün gece üzerime beyaz beyaz boyalar dökülüyor. Ne yapacaksa Hasan Amca yapsın, ben bahçeye iniyorum,” dedi ve kapıya yöneldi.

Annesi arkasından bağırarak bir şeyler dedi ama Defne dinlemedi odasına ve salona tekrar girdi. Tavanların hali berbatı. Kapıyı çarpıp çıktı. Kapıya dönüp dilini çıkardı, önüne döndüğünde... Neredeyse çarpışıyordu Efe'yle. İşte önünde dikiliyordu. On beş ya da, on altı yaşında. Her zaman ki gibi siyahlar içinde. Siyah kot pantolon, siyah gömlek ve siyah deri ceket, siyah saçlar ve kulağında küpe.

Havalı! Sitenin en havalı çocuğu.

-“Merhabalar,” dedi.

-“Me... merhaba,” dedi Defne.

Neredeyse düşüp ölecekti. Çünkü Efe daha önce onunla hiç konuşmamıştı. Hiçbir zaman.

-“Defne, sen misin? Kız kardeşimle aynı sınıftasınız, değil mi?” Dedi Efe.

Kafasını salladı. Defne ne güldü, ne de gülümsedi. Hiçbir şey yapmadı. Efe’ye bakamıyordu bile. Yinede onun elini uzattığını fark etti.

-“Bunu apartmanın girişindeki merdivenlerde buldum. Adını görünce, sana getirdim.”

Ve Defne, Efe’nin elindeki Keşif Defteri’ne baktı.

Elini uzatıp aldı.

-“İyi yazmışsın,” dedi Efe.

-“Okudun mu?” Dedi Defne.

Yüzü kızarmıştı.

-“Yok, istemeden oldu, şöyle bir baktım, birazcık,” dedi Efe. Karıştıırken. Hani şu fok balıkları ve buzulların erimesi beni çok etkiledi. Böyle önemli bir konuyla ilgilendiğin için, insanlar adına teşekkür ederim, dedi Efe.

Kısa bir süre sessiz kaldılar. Defne’ye bu süre çok uzun gelmişti. Ayaklarına bakıyordu.

Ayakları çıplaktı. Öfkeyle dışarı çıkarken, ayakkabılarını giymeyi unutmuştu.

-“Şey, dedi Efe. Biz müzik yapıyoruz.”

Defne başını kaldırıp baktı.

-“Ben, birkaç arkadaş. Kendi şarkılarımızı söylüyoruz.”

-“Öyle mi?” dedi Defne.

-“Düşündüm de, dedi Efe. O yazdığın şeyler çok güzel ve anlamlı, gerçek.”

-“Hımm,” dedi Defne.

-“Çok güzel, dedi Efe. Tıpkı... Bilirsin işte... Tıpkı... Şöyle...”

Ellerini bacaklarına vurarak bateri çalar gibi, tempo tutmaya başladı ve bir melodi mırıldandı.

Ardından sözler geliyordu.

DÜNYA İÇİN BİRŞEYLER YAP
ARABADAN İN, BİSİKLETE BİN
BUZULLAR ERİMESİN,
FOK BALIKLARI ÖLMESİN.
AĞAÇLAR, BİTKİLER KURUMASIN.
SAKSIDA ÇİÇEK HEDİYE EDİN,
HATTA AĞAÇ DİKİN.
ESKİ GİYSİLERİNİZİ ÇÖPE ATMAYIN,
GEREKSİZ ALIŞVERİŞ YAPMAYIN.
SU VE ELEKTRİĞİ GEREKSİZ KULLANMAYIN.
DOĞAYA PLASTİK, PİL, TENEKE ATMAYIN
HAYVANLAR, BİTKİLER, CANLILAR ÖLMESİN.
DÜNYAMIZ ÖLMESİN...
HEP BİRLİKTE EL ELE
DÜNYAMIZI KURTARALIM.

Son sözcükte elini, sanki bateri bageti gibi, havada çevirdi.

Defne'ye bakıp gülümsedi.

-“Güzel değil mi? dedi. Bir de baslarla, bateri ve gitarla düşün!”

Defne başını salladı. Ve bir daha salladı.

-“İyi tamam o zaman değil mi? dedi Efe. Yani devam edebilirim... Bundan şarkı yapmaya.”

-“Evet, tamam... Tamam,” dedi Defne.

-“İyi, dedi Efe. Belki herkes daha çok etkilenir, bir klip ile televizyonda yayınlanırsa, dünyamız için bir şeyler yapmış oluruz. Bunu sadece Dünyamız ölmesin, Dünyamızı hep birlikte nasıl kurtarabiliriz, o yüzden yapacağım. Dünya için bende bir şey yapayım. Anlaştık mı?”

-“Şu bisiklet olayından da etkilendim, bundan sonra büyüklerimizle birlikte “arabadan in, bisiklete bin” kampanyasını uygulayalım. Yarın öğleden sonra bir grupla bisiklet kampanyasını uygulayalım, tamam mı? Hem böylece araba egzozundan çıkan dumanlarla çevre kirlenmemiş olur.”Dedi ve ardından, “çok iyi... Çok iyi bir fikir...” diye mırıldandı, Efe keyifle...

-“Anlaştık,” dedi Defne.

Ve gülümsedi, güle güle ve görüşürüz dedi... Ve el salladı!

Merdivenin basamaklarını üçer üçer atlayarak inen Efe, kaybolmadan önce dönüp Defne’ye el salladı.

Defne’de ona, Efe’ye.

Keşfi ve çevreyi kurtarma projesi için kendine arkadaş bulmuştu. İyi bir ekip olacağına inandı. Ayakkabılarını giyip merdivenlerden aşağıya indi.

Bahçeye indiğinde Hasan Amca karşı apartmanın kapısından çıkıyordu. Elinde geri dönüşüm poşetleri vardı. Apartmandakiler, Pazartesi ve Perşembe günleri bu cam, kağıt, plastik atıklarını belediyenin verdiği poşetlere koyup kapının önüne koyuyorlardı. Hasan Amca bunları topladıktan sonra geri dönüşüm torbalarıyla belediyenin alması için

depoda topluyordu. Sitedekiler bu konuda çok duyarlıydı.

Defne hemen yanına koştı.

-“Bir dakika Hasan amca, bizim evin çatısı akıyor ve tavandan pul pul beyaz boyalar dökülüyor. Hem de ev buz gibi, hiç ısınmıyor. Ne olur, bizim eve bakar mısın lütfen?”

-“Diğer apartmanlardaki dairelerinde geri dönüşüm poşetlerini toplayayım. Bugün belediyenin geri dönüşüm atık tesislerine giden aracı gelecek. Bunların hepsini çıkarayım, geliyorum dedi. Ve koşar adımlarla yan bloğa girdi.”

Hasan Amca sitenin bahçıvanıydı ama hiç oturmazdı. Bütün gün ağaçlarla ve çiçeklerle ilgileniyordu.

Birde sitenin tamirat ve geri dönüşümleriyle de oldukça ilgilirdi. Çok çalışkan, dürüst bir insandı.

Defne eve çıktı, bir taraftan Efe’yi ve bestesini düşündü ve güldü. En çok çıplak ayakla karşısına çıkışı aklına geldiğinde, yüksek sesle güldü. Çok komikti Efe ile karşılaşması.

Efe onu çok heyecanlandırmıştı. Kapının eşiği üzerinden yalnızca bir adım, hopp içerideydi. Ama şimdi on dakika öncesinden farklıydı. Neşeliydi.

-“Hu huuu! Diye bağırdı.”

Annesi mutfaktan başını uzattı. Elinde bir salatalık vardı. Belli ki bir şey söyleyecekti ama Defne çabuk davrandı.

-“Dün asansörde bir şey düşürmüşüm, bir şeyler yazdığım defter. Efe bulmuş ve bana verdi.”

-“Kim bakayım bu Efe? Seni böyle neşelendiren.”

-“Aman anneciğim. Ben Efe’yi görünce değil, defteri bulduğum için çok neşeliyim. Bana ne Efe’den, dedi. Ama yüzü kıpkırmızı olmuştu.”

-“Keşiflerini yazıyor musun?”

Defne defterini havaya kaldırdı.

-“Evet, bir sürü şey. Dünyamızın ölmemesi için bir sürü keşifler ve yapmamız gerekenler. Sen bir yere kaldırmışsındır ya da çantana koymuşsundur diye, çantayı karıştırdım. Özür dilerim. Seni üzdüm.”

Annesi üzülmüştü. Yüzünü buruşturdu. Elindeki salatalığı aptal kafam dercesine kafasına vurdu. Ve salatalık ikiye bölündü. Bir parçası uçup... pat duvara çarptı.

Defne’yle çok güldüler.

-“Haydi anneciğim, kahvaltı edelim. Sen bütün kahvaltılıklarımızı parçalamadan.”

Kahvaltı masasına oturdular, keşif defterindekileri annesine anlatırken, kül tablasındaki izmaritleri gördü.

-“Sen sigara içmiyorsun ama bunları kim içti.”

- “Dün akşam, Serpil gelmişti. Büşra ile ilgili bir şeyler sormaya. Bilirsin Büşra’yı kendi kızım gibi çok severim. Ama Serpil Teyze’nde sigara çok içer bilirsin, o içti.”

-“Anneciğim, sakın o izmaritleri çöpe atmayın, Serpil Teyze’ye de söyleyelim. Bir sigara filtresi 2 yılda yok oluyor. Günde 20 sigara içtiğini düşünürsek, oooh!...”

-“Tamam, benim keşifçi kızım.”

Aklı hala Efe’deydi. Dil çıkarırken, onu yalınayak

görmesi. Çok yakışıklıydı. Onu hiç bu kadar yakından görmemişti. Ne güzel keşiflerimle ilgili beste yapacak, diye düşündü.

-“Hadi, kızım kahvaltını bitir.” Annesinin sözleri ile irkildi. Gülümseyerek ekmeğini ısırdı.

“Efe... Dünyam...”

Bir saat geçtikten sonra Hasan Amca gelmişti. Salona ve Defne’nin odasına geldi ve tavana baktı. Tavanlar çok kötü durumdaydı.

-“Çok kötü, ben çatıya çıkıp bakayım. Televizyon antencileri anten takarken, kiremitleri kırmışlardır. Zaten kiremitler de pekiyi durumda değil, hepsinin değişmesi gerekli,” dedi.

Ve çatıya çıkıp geri geldi.

-“15-20 kiremit değişmesi lazım, Ben depodan yeni kiremit çıkarıp, kırık olanları çıkarayım” dedi.

-“Evde çok soğuk oluyor, yukarıda izolasyon yok mu?” Dedi annem.

-“Var ama yetersiz” dedi Hasan Amca. Önümüzdeki yaz, çatının kiremitleri değişecek ve izolasyon yapılacak. Birde binanın etrafına mantolama yapılacak. O zaman hem ısınacaksınız, hem de enerji tasarrufu olacak, dedi ve aşağıya indi.

Hasan Amca fazla konuşmayı sevmez, konuşma yerine iş yapardı.

Defne yine keşif defterini aldı ve aşağıya merdivenlere

indi. Bugün yazacağım çok şey var, diye düşündü.

- KEŞFETTİM Kİ, geri dönüştürülebilen cam, plastik ve kâğıtları ayrı ayrı toplamalıyız ki tekrar kullanılabilir hale gelsin.
- KEŞFETTİM Kİ, Yoğurt kaplarının boya sanayinde kullanılabileceğini keşfettim.
- KEŞFETTİM Kİ, Geri dönen her bir ton cam için 100 litre petrol tasarruf ediliyor.
- KEŞFETTİM Kİ, Danimarka’da şişe ve cam kapların yüzde 99,6’sı geri kazanılmaktadır.
- KEŞFETTİM Kİ, Sigara filtresi 2 yılda yok oluyor.
- KEŞFETTİM Kİ, birçok şey geri dönüştürülebilir, elektronik atıklar, pet şişeler...
- KEŞFETTİM Kİ, otel, site ve yemek fabrikalarında ve evlerde lavabolara dökülen yağlar, binlerce litre suyu kirletir. Bunun yerine atık yağ deposuna dökülmelidirler.
- KEŞFETTİM Kİ, kullandığımız yiyecek ve içecek kâğıt kutularını gazeteleri geri dönüşüm kutusuna atalım. Tekrar kullanılabilir hale gelsinler.
- KEŞFETTİM Kİ, çatı yalıtımı veya apartmana mantolama yapılarak yüzde 40 oranında yakıt tasarrufu sağlayabiliriz. Daha az paramız gider.
- KEŞFETTİM Kİ, kâğıt ağaç, ağaç da oksijen, oksijen de dünya da yaşam demektir.

EFE İLE DEFNE ARAŞTIRMADA; KÜRESEL ISINMA, DEPREMİ ve TSUNAMİYİ TETİKLİYOR MU?

Defne, kendi kendine “Şu olan depremler çok ürkütücü. Acaba diyorum, küresel ısınma, ile ilgisi var mıdır? Ben bunun için en önce apartmanın bodrumundan başlamalıyım”, dedi.

Sitede bakmadığı keşif yapmadığı bodrum kalmıştı.

Defne, bodrum kapısının önünde duruyordu. Şimdi ona ait olan anahtar.

Midesinde kelebekler uçuşuyordu. Bodruma ilk defa yalnız girecekti. Daha önce annesi ve babası ile inmişti. Fazla eşyaları koymak için.

Ama yalnız başına inmek çok farklı diye düşünüyordu. Ve o anda tam arkasından bir ses duydu.

-“Ne yapıyorsun sen orada?”

Defne arkasını döndü. Tam tahmin ettiği gibi sesin sahibi Aslı’ydı. Görmek istediği en son kişi. En azından şu anda. Yine de şanslı sayılırdı. Çünkü Aslı yalnızdı. Cansu yoktu yanında.

-“Herkesin gıcık kaptığı kız,” dedi Defne.

-“Ne dedin,” dedi Aslı.

-“Hiçbir şey,” dedi Defne.

Birbirlerine baktılar. Kim önce konuşacak diye beklediler. Aslı konuştu.

-“Cansu bugün hasta,” dedi.

-“Çok umrumdaydı, Sen de çekip gitsen ya, “diye düşündü Defne. Ama bunu söylemedi. Gerek yoktu. Bunun yerine:

-“Öyle mi, hastalığı neymiş?” Dedi.

-“Gıda zehirlenmesi,” dedi Aslı.

-“Ne, gıda zehirlenmesi mi?” dedi Defne.

-“Hı hı, dün tavuk yemişler. Tavuk bozukmuş ve bir saat içinde... babası, ablası, herkes...”

Ve gıda zehirlenmesinin nasıl bir şey olduğunu işaretlerle anlattı. Titredi, kusma ve bayılma taklidi yaptı.

Defne güldü ve nasıl olduysa:

-“Bodruma ineceğim, gelmek ister misin?” Dedi.

Aslı bir kaşını kaldırdı, bu tam Cansu’ya göre hareketti. Cansu taklidi. Defne bu tavırlardan nefret ediyordu.

-“Şimdi mi? Bodruma mı? Niçin?” Dedi Aslı.

Defne cevap vermedi. Aslında bodruma Efe ile girmek istemişti. Sorduğuna pişman olmuştu. Ama Aslı bodrumun kapısına gelmişti. Deprem çatlakları var mı diye merak ettiğini söylemedi. Kapı kolunu kontrol etti.

-“Ama bu kilitli, anahtarın var mı?” Dedi.

-“Anahtar mı? Tabii ki var,” dedi Defne.

Ve gösterdi parlak ve keskin dişli anahtarı. Birlikte, ağır hantal kapıyı yardımlaşarak açtılar. Elektrik düğmesini bulup lambayı yaktılar. Bir kenarda kürekler, eski mobilyalar, boya tenekeleri vardı.

Olağanüstü bir sessizlik vardı.

-“Evet, şimdi neden buraya geldik? Ne yapmayı düşünüyorsunuz?” Dedi Aslı.

-“Ben mi?” dedi Defne. Depremle ilgili keşif yaptığını söylemedi bile.

-“Evet, buraya girmek isteyen sendin,” dedi Aslı.

Defne, bir el feneri ile duvarları, kirişleri kontrol etmeye başladı. Aslı, Efe ile samimi olur diye, ona bir şey anlatmamaya kararlıydı.

-“Aman ben gidiyorum, burası çok sıkıcı,” dedi Aslı.

-“Ben bir şeyler arıyorum,” dedi Defne.

-“Neyi?” Dedi Aslı ve der demez de cevabını aldı.

Lambalar söndü. Bodrumdaki bütün lambalar. Her yer karanlığa büründü. Hiçbir şey görünmüyordu. Kesinlikle hiçbir şey! Aslı nefesini tutmuştu. Defne onu görmüyordu. Ama derin bir nefes aldığını duymuştu. Minnacık bir ses, hup diye bir şey.

Defne el fenerini yaktı. Aslı nefesini bıraktı.

Gülmeye başladılar. İkisi birden. Aynı anda. Sessizce güldüler. Sıkıca tuttular birbirlerinin ellerini.

-“Bu sensin, değil mi?” dedi Aslı.

-“Ohoo, günaydın! Ben bir hayaletim,” dedi Defne.

Yine sessizce güldüler.

Ve sonra Defne, kirişlere bakmaya başladı. Karanlıkta el feneri ile dolaşıyorlardı. Fısıldayarak konuşuyorlardı. Ayaklarının nereye bastıklarını tam olarak bilmiyorlardı. Usulca yürüdüler. Önce iki kutuya çarptılar. Merdiveni neredeyse devireceklerdi. Asılı bir perdenin altından geçerken ikisi de çılgılığı bastı.

El fenerinin ışığını etrafta gezdirmeye başladılar.

-“Aaa, dur! Şuraya bak! Dedi Defne. Duvarın yanında gördün mü?”

-“Çatlak gibi, dedi Aslı. Sanki sıvası dökülmüş.”

Sanki Aslı’da, Defne’nin ne araştırdığını anlamış gibiydi.

Hemen gidip incelediler. Duvarın bir kısmının sıvası dökülmüş, kırmızı tuğlalar çıkmıştı. Duvarlar gri ve biraz nemliydi.

-“Aaaa, buradan sanki su damlıyor,” dedi Aslı.

Defne rahatlamıştı. Demek ki, binanın kirişleri depremden etkilenmemişti. Oturdıkları bina sağlamdı.

Ve lambalar tekrar yandı.

Hepsi birden bodrumdaki bütün lambalar. Sonra bodrumdan çıktılar. Defne kapıyı kilitleyip anahtarı, pantolonunun

cebine sokuşturdu. Aslı evlerine gitti. Defne merdivenlere oturup, tam keşif defterine bir şeyler yazacaktı. Tam o sıradan arkasından “pöhh” diye bir ses geldi. Defne çığlık attı. Geriye döndüğünde, kendisini korkutanın Efe olduğunu gördü. Şimdi de utancından kızarmıştı.

-“Ne o, keşifçi kız? Yine neler yazıyorsun defterine,” dedi Efe.

Defne “kem küm” bir şeyler anlattı. Sonunda son günlerde olan doğal felaketleri anlattı. Ve:

-“Küresel ısınma acaba depremi ve tsunamiyi tetikliyor mu?” Dedi Defne. Tabii, yine dili dolaşarak.

-“Televizyonda haber kanallarında izledim. Yüzlerce insan enkaz altında kalmıştı,” dedi Efe.

-“Arka arkaya artçı depremler olmaya devam ediyormuş. Hala onlarca insan ölüyor,” dedi Defne.

-“Bir dakika, kâşif. Ben arkadaşlarımın yanına gidip geleyim,” dedi Efe.

Defne yerinden kalktı. Bahçeye çıktı. Ormanda ki azalan kuş seslerini dinledi. Hayvanlar, bitkiler, insanlar ölüyordu. Efe, birkaç arkadaşı ile gelmişti. Ellerinde müzik aletleri vardı. Efe’de saksofon vardı. Yine Defne’nin yüzü kızardı.

-“Günaydın arkadaşlar,” diye seslendi Defne.

-“Kaşif kız, yine bir şeyleri kafaya takmış,” dedi Efe.

Defne daha da çok heyecanlandı. Ne diyeceğini şaşırdı. Sesi titreyerek:

-“Şu olan depremler çok ürkütücü. Acaba diyorum, küresel ısınma ile ilgisi var mıdır?” Dedi.

Efe:

-“Yaa... Sen çok farklı biz kızsın. Ayrıca da akıllısın. Gel hep birlikte kütüphaneye gidelim,” dedi.

Defne:

-“Çok iyi olur. Ben yanıma defter ve otobüs bileti alıp geleyim,” dedi.

Efe ve diğerleri, hemen müzik aletlerini, sitenin sosyal salonuna bıraktılar. Dört kişi otobüse bindiler ve kütüphaneye geldiler. Kütüphane de araştırma konusunu seçtiler. Onunla ilgili kitapları aldılar. Bu kitapları her biri incelemeye başladılar. Efe hemen atıldı:

-“Bakın buldum, hadi Defne sen bunu sessizce oku,” dedi.

Defne’nin yüzü kızarmıştı. Sesi titriyordu. Titreye titreye okumaya çalıştı ki:

-“Şışşıtt, lütfen sessiz olun,” uyarısı geldi kütüphane görevlisinden.

Defne’nin yüzü daha da çok kızardı.

Osman:

-“Defne, sen en iyisi yaz. Daha sonra siteye gidince birlikte okuruz,” dedi.

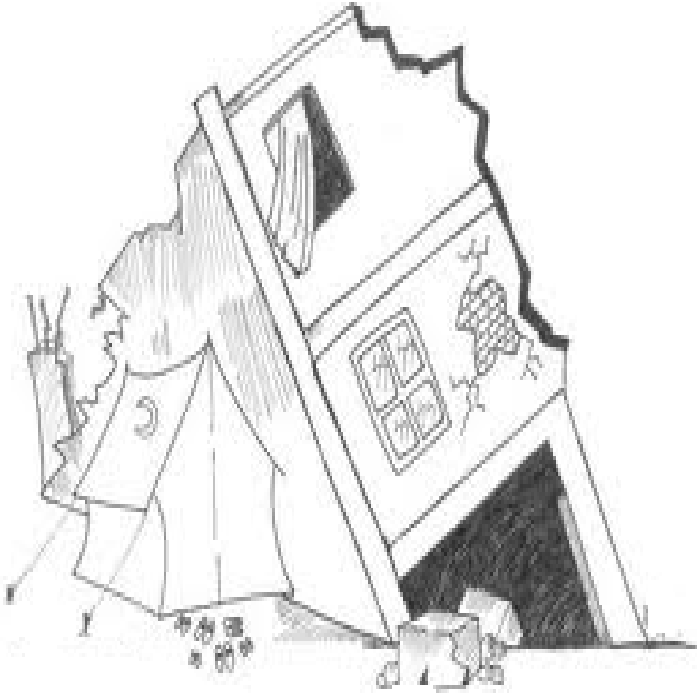
Defne, getirdiği deftere yazmaya başladı. Hem sessizce içinden okuyor, hem de okudukları karşısında, hayretlere düşüyordu.

Diğerleri tsunamiyi araştırmaya başladılar, Defne’de yazmaya başladı.

Küresel ısınmanın etkisiyle dev buz kütlelerinin erimesi sonucu yerkabuğundaki ağırlık dengesi etkileniyor, fayları harekete geçiriyor.

Yerbilimcilere göre; küresel ısınma sadece doğal yaşamı olumsuz etkilemekle kalmıyor, depremleri de tetikliyor. Küresel ısınmanın etkisiyle çok büyük buz kütlelerinin erimesinin yerkabuğundaki ağırlık dengesini etkilediğini ve bunun fayları harekete geçiriyor.

Kıtalar batıya kayıyor.

Küresel ısınmayla beraber buzulların yok olma süreci de hızlandı. Buzlar eriyince kıtaları oluşturan yer kabuğu yeni bir hareket düzenine geçiyor. Kıtalar bildiğimiz gibi yanıl hareketler gerçekleştiriyor, her yıl kıtalar 1-2 santimetre batıya kayıyor. Bu yer kabuğundaki gerginliği etkiliyor, fayları harekete geçirip deprem üretiyor.

Buzulların erimesiyle de dikey hareket oluşuyor. Yer kabuğundaki düşey hareketlilik de deprem üretir. Buzulların erimesiyle bulunduğu bölgedeki lata yükseliyor, diğer ıtalar yükselen kıtanın altına girerek gerginliği oluşturuyor, deprem oluşabiliyor.

-Defne, senin yazın güzel sen bunları yaz, ben de küresel ısınmadan tetiklediği başka şeyleri yazacağım, dedi sessizce.

Yine bir ‘şışşt’ uyarısı geldi görevliden. Hepsi de sessizce kıkırdaşılar. Yazıya bakınca Defne’nin gözleri büyüdü. Tsunami, Japonya da olan tsunamiyi de, küresel ısınma tetikliyormuş.

Hemen, hızlıca yazmaya başladı. Yazı şöyleydi:

Uzak bölgelerdeki kıyısıal depremler okyanusları aşacak hızda tsunamileri tetikleyebilirler. Yoğun nüfuslu bölgeleri vurabilirler. Tahminen 3200 km³ küp hacmindeki deniz yatağı kıyı kabuğu çizgisinde kaydı. 25 metre yüksekliğinde tsunami dalgaları oluştu, öyle ki tsunami, Japonya da ve Puket Ada’sını da bu dev dalgalar yuttu.

Defne,“yuttu” kelimesini okuyunca çok heyecanlandı. Küresel ısınma nelere neden oluyormuş, diye düşündü.

Bunları yazdıktan sonra kütüphaneden çıktılar. Otobüse binip, siteye geldiler. Hepsinin yüzü asıktı.

Sessizliği ilk bozan Efe oldu:

-“Küresel ısınmaya karşı dur, demeliyiz. Bir şeyler yapmamız lazım,” dedi.

Defne, içinden Efe ne kadar çok duyarlı, dedi. Galiba ben ona aşığım, diye düşündü.

Müzik aletlerini olduğu yerden aldılar. Sitede mantolama vardı. O yüzden çatının kapısı açıktı. Çatıda ki antenler de tek

tek sökülecekti. Çünkü anten takmaya çıkan herkes, kiremitleri kırıyordu. Bundan en çok Defne'ler etkileniyordu. Çünkü daireleri en üst kattaydı.

Hep birlikte çatıya çıktılar. Kiremitlerin üzerine oturdular. Defne hiç bugüne kadar çatıya çıkmamıştı. Manzara çok güzeldi. Efe yazdığı kâğıdı, çantasından çıkardı:

-“Arkadaşlar, bu yazdıklarımı okuyunca dudaklarınız uçuklayacak...”

Ve Efe yüksek sesle okumaya başladı:

Eriyen buzullar, ısınan denizler, artan çölleşmeler, kuruyan göller, seller... Canlı türlerinin geleceğini etkileyen tüm bu faktörler, ekolojik dengenin altüst edildiğini bize en somut şekilde kanıtlıyor. Hayvan türlerinin yok olmasının ardında yatan esas neden de, küresel ısınmadan başkası değil. Bunun, insan kaynaklı bir sorun olduğu artık inkâr edilemez bir gerçek. İnsanoğlu, üretimden çok tüketime yönelip havadaki sera gazı etkisini sürekli arttırarak yalnızca kendisini yok etmekle kalmıyor. Aynı zamanda hayvanların yaşam sürekliliğini tehdit eden unsurun daha da tehlike boyuta ulaşmasına neden oluyormuş.

Şunu desek yanlış demiş olmayız arkadaşlar:

-“Türlerin yok oluş hikâyesinde başrolü üstlenen yine insan...”

Bilim adamlarının farklı 6 doğal yaşam alanında yaptığı araştırmalardan elde ettiği bulgular insanı dehşete düşürüyor. Araştırmalar, küresel ısınmayı durdurmak için gerekli olan önlemlerin alınmaması durumunda, önümüzdeki 50 yıl içinde 1 milyon hayvan ve bitki türünün yeryüzünden silinebileceğini acı bir şekilde gösteriyor. İklim değişimi, türlerin tabiatlarını ya tamamiyle yok ediyor ya da hayvanların yaşam alanlarını daraltıyor. Tıpkı kaplumbağa, kurbağa, kutup ayıları, Akdeniz fokı, bazı balık türleri, dağ keçisi, su samuru, ayı, balina örneklerinde olduğu gibi...

Şu anda yaşamı tehdit altında olan tür sayısıyla ilgili olarak telaffuz edilen rakam ise korkunç:1876.Türkiye'de 42 hayvan ve bitki türü küresel ısınma yüzünden tehlike altında...

Türkiye'deki 460 bin hektar verimli tarım toprağı iklim değişimi neticesinde telef oldu. Kıyı, dağ-orman ve yeşil alanların tahrip edilmesi, birçok hayvan ve bitki türünün yok olmasına neden oldu.

“Kuşların durumu da hiç iç açıcı değil” dedi Efe. Kuşlar, iklim değişiminden en çok etkilenen türlerden biri... Artış gösteren fırtınalar, şuanda avlanmakta olan martıları olumsuz etkilemekte. Uzmanlar, kuşların göç yollarında meydana gelen değişiklikleri saptamış durumda. Örneğin; normalde sıcak

lkelerde görülen kuş türleri İngiltere'de daha sık görülmeye başlandı. Göçmen kuşlar da dahil olmak üzere birçok kuş türü üzerinde olumsuz etkisini daha hissedilebilir şekilde göstermeye başladı. Bazı kuşlar, kuzeye doğru göç edip iklim koşullarına adapte olmayı başarırken bazıları bunu gerekleştiremiyor. Bunun yanı sıra bazı bölgelerde yaşanan kuraklıklar sebebiyle gç yolundaki konaklama yerleri de bir bir yok oluyor; rneğin; Sahra l'nn genişlemesi uzun gç yoluna sahip olan kırlangıç gibi kuş türlerinin yolda yakıt ikmali yapmasını zorlaştırıyor.

-“Aaaa... Ben iki yıldır anneannemin balkonuna gelmeyen kırlangıları merak ediyordum. İki yıldır oradaki yuvalarına gelmiyorlar. Artık hiç kırlangıç grmememin sebebi de buymuş,” dedi Defne.

Arkadaşlar sıra deniz canlılarında:

İklim değişimi dünyadaki su kaynaklarını azaltıyor. Dünyadaki suyun %97'sinin tuzlu olduğunu düşünecek olursak; tatlı su kaynaklarının çok da zengin olduğunu söyleyemeyiz. Türkiye,2025 yılı odaklı yapılan saptamada, su sıkıntısı yaşayacak ülkeler arasında ilk sıralarda yer alıyor. Sulak arazilerde, gllerde, canlı habitatlarında meydana gelecek olan değişimler,2025 yılına kadar kurbağaların %12'si,deniz kaplumbağalarının %42'sinin yeryüzünden silinmesine neden olabileceği düşünülüyor.

Tıpkı kuşlarda olduğu gibi, balık ve deniz kaplumbağalarının da gç yollarında değişikler görülüyor. Farklı iklimlerde ve farklı kıtalarda bu hayvan türlerine rastlanır hale geliyor.

Örneğin; bazı balıkçıl türleri kışı, İngiltere'nin batı sahillerinde değil de doğu sahillerinde geçirmeye başladı.

Deniz seviyesindeki yükselme neticesinde, kaplumbağaların yumurtalarını bıraktıkları sahiller yok oluyor. Bu olumsuzluktan, fok balıkları ve balıkçıl kuşlar da etkileniyor.

-“Aaa... Arkadaşlar resme bakın. Penguen ağlıyor,” dedi Efe. Hepsi de baktı resme. Penguen çaresizlikten ağlıyordu. Çok üzüldüler.

-Arkadaşlar biliyor musunuz? Kutup Bölgeleri, dünyanın en hızlı ısınan yerleri arasındaymış... Ve tahminlerimize göre; gelecekte aşırı ısınan deniz yüzeyleri, yükselen okyanuslar ve sürekli eriyen deniz buzlarını göreceğiz. Ve bunların hepsi, deniz yaşamı üzerinde doğrudan etki yaratma özelliğine sahip. Deniz hayvanlarının, Antarktika sularının dondurucu koşullarına adapte olması milyonlarca yıl sürdü.

Bu hayvanların değişime karşı çok hassasiyetleri var. Yeni koşullara adapte olamazlarsa nesilleri tükenebilir.

Kutup ayıları, belki de küresel ısınmanın olumsuzluğunu doğrudan ve ilk olarak yaşayan tür olma özelliğine sahip. Eriyen buzullarla birlikte evleri yok oluyor, yaşam alanları daralıyor.

Altta ki resimde ki kutup ayısı nereye gideceğini bilmiyor. nk çoğu buzul erimiş.

Türleri kurtarabilme şansımız tamamiyle sona ermiş değil... Tek yapılması gereken; evre koruma anlayışının tamamen değişmesi. Ayrıca farklı yöntemlerle çözüm yöntemlerin retilmesi...”

Efe okumaya ara verdi.

Osman:

-“Çok etkilendim. Haydi, müzik aletlerini elimize alalım. Bir şeyler üretelim.”

Defne hariç, hepsi müzik aletlerini ellerini aldılar. Çatıda çalmaya başladılar.

Efe:

-“Penguenler, kutup ayıları, fok balıkları, deniz kaplumbağaları ölmesin. Küresel ısınmayı durduralım. Buzulların erimesi, depremleri, tsunamileri, selleri tetikle-mesin. Dünyamız için bir şeyler yapalım, sen neler yapacaksın?” Şeklinde ritm tutturmuştu.

Durmadan bu nakaratları tekrarlıyordu. Ardından hepsi bir tekrarlamaya başladı. Defne, Efe'den daha da çok etkilenmişti. Ama Defne, Efe sesiyle dalga geçer diye, sadece el çırpıyordu.

Akşam olmuştu. Hepsi çatıdan indiler. Ertesi gün için sözleştiler. Defne yine keşif defterine, birçok şey yazdı. Çünkü çok şey keşfetmişti.

- KEŞFETTİM Kİ, tsunamideki dev dalgaların oluşumuna, küresel ısınma nedeniyle hızla eriyen buzullar neden oluyor.
- KEŞFETTİM Kİ, kışın sıcak yerlere uçan kuşların, mola yerlerindeki yuvaları bozulduğundan, uzun süreli uçamıyorlar. Anneannemin balkonunda yuva yapan kırlangıçlar iki senedir yuvalarına gelemiyorlar. Çok üzücü.
- KEŞFETTİM Kİ, birçok hayvan türü (dağ keçisi, su samuru, balina, kurbağa, kaplumbağa, balıkçıl kuşlar gibi) gittikçe azalmakta.
- KEŞFETTİM Kİ, denizde ki çöpler, her yıl bir milyon deniz kuşunun, balıkların ölümüne yol açıyor.
- KEŞFETTİM Kİ, Marmara Denizi'nde bulunan 170 balık cinsinden geriye sadece 10-14 balık türü kaldı.
- KEŞFETTİM Kİ, ciddi adımlar atarsak bitki ve hayvan türlerinin %20 sini kurtarabilme şansımız olduğunu gösteriyor

DEFNE’NİN, EFE İLE SAĞDUYU’YU KEŞFİ

O gün okuldan dönerken birisi “Defne”, diye sesleniyordu. Defne arkasını dönüp baktı ki, bu Efe’ydi.

Bir grup bisikletli ile buluşmuş, Defne’yi çağırıyordu.

Oldukça yakışıklı görünüyordu.

-“Haydi, bisikletine bin de gel. Şu yakında dere kenarına doğru bisikletleri, “Arabadan in, bisiklete bin” pankartları ile kullanacağız. Ve dere kenarında da piknik yapacağız,” diye seslendi Efe.

Aslında pikniğe gitmeye hiç niyeti yoktu ama “Efe’ye yakın olmak için gitmeliyim,” diye düşündü.

-“Ama ben piknik için hazır değilim ki, ne yiyeceğiz?” diye sordu Efe’ye.

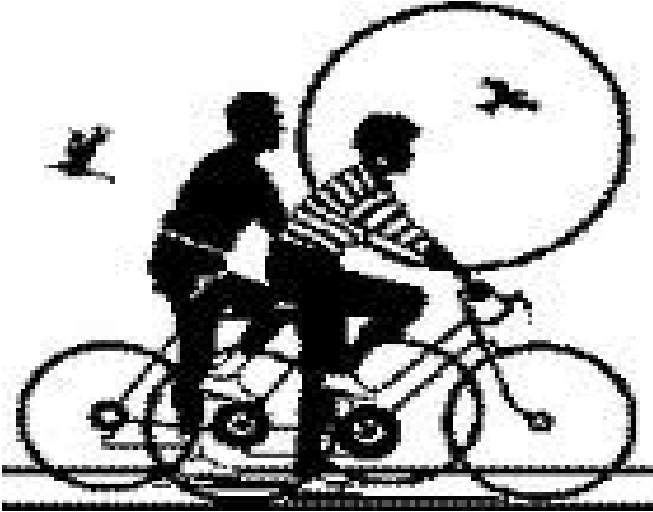
-“Marketten bir şeyler alırsız, haydi sallanma,” dedi.

Hemen eve çıktı, yanına biraz para aldı. Koşa koşa merdivenlerden indi ve Gonca’yı çağırmak için zili çaldı ama açan olmadı. “O da yanımda olsaydı iyi olacaktı” diye düşündü. Çünkü Efe ile konuşurken yüzü kızarıyor ve dili dolaşıyordu. Hemen sitenin bahçesine indi ve bisiklete binerek, Efelerin yanına gitti. Yan sitelerden bisikletli altı kız,

dokuz erkek vardı. Hep birlikte yolun kenarından, ikili olarak bisikletlere biniyorlardı. Yoldan geçen otomobil kullananlar onlara merakla bakıyor, el sallıyorlardı. Onlar da pankartları gösteriyordu. Sonunda çok güzel bir dere kenarına geldiler. Yemyeşil ağaçlar vardı.

Kuşlar cıvı cıvı ötüyorlardı. Fakat bu güzelliklerin yanında çimlerin üzeri, çöpten görünmüyordu. Her yerde kutular, kâğıtlar, yiyecek artıkları, naylon poşet çöpleri vardı. “Yaa... Bu manzara çok iğrençti” diye aklından geçirdi bir an. Şırıl şırıl akan dere kenarı ve derenin içinde çöpler doluydu. Hepsi şaşkınlıkla birbirinin yüzüne baktı. Bu kadarı da ‘pes’ dedirtmişti. Bisikletlerden indiler ve dere kenarına doğru yürüdüler koşarcasına.

Aslında doğa ne güzeldi!.. Ama her gün biraz daha yok ediliyor, en beteri de yaşam için en önemli olan su kaynakları kullanılamaz hale geliyordu. “Off, ne kötü şey bu!... ” diye söylendi kendi kendine Defne. Gözlerini Efe’den kaçırarak, arkadaşlarına doğru dönerek;

-“Burada durup dövünmektense, tüm arkadaşlarımıza, ailelerimize, öğretmenlerimize, bu gördüklerimizi anlatalım. Canlıların yaşam kaynağının temiz sular olduğunu, kirli suların ise buharlaşıp bulutları oluşturduktan sonra bile yağmur, kar ve dolu olarak tekrar yeryüzüne indiğinde içinde taşıdığı zehirlerle yeniden toprağı ve su kaynaklarını kirleteceğini, anlatalım. Böylece bitkilerin yetişmeyeceğini, insanların içecek su bulamayacağını, sularda yaşayan canlıların yok olacağını, yeryüzünde yaşamın son bulacağını özellikle vurgulayalım arkadaşlar,” diye sözlerine son verdi.

-“İş yerlerine kesinlikle arıtma tesisleri kurulmalı. Kanalizasyonların rastgele akıtılması engellenmeli. Poşet, plastik, teneke, pet şişe gibi çok uzun yıllar alan maddelerin çevreye atılmasının yanlışlığını belirtip onları uyaralım ki, doğanın, özellikle su kaynaklarının ve çevrenin kirletilmesine karşı çıksınlar!” Diye hiddetle konuştu Efe’nin arkadaşı.

-“Bu çevreyi kirletenleri devlet, çevre katili ilan etsin ve hatta tutuklasın. Çok büyük para cezaları kessin. Yazık, yazık ne bilinçsiz insanlar. Kendi yaşadıkları dünyayı, kendileri yok ediyor,” diye söylendi Efe.

Ağaçların altına şu pankartı astılar.

Hepsi birden pankartları indirerek üzgün, üzgün bisikletlere bindiler. Piknik yapamadılar, bütün iştahları kapanmıştı. Çünkü sadece arabaya binmeyle değil, çok daha yapılacak işler vardı. Ama önce insanları bilinçlendirmek gerekiyordu. Özellikle ilköğretim okullarında seminerler düzenlemeli, öğrencileri çevre ile ilgili çalışmalarda yarıştırmalıydık.

Giderlerken coşkuyla gitmişlerdi ama dönüşleri muhteşem olmadı.

Siteye bisikletle girerken Efe o yakışıklı yüzüyle Defne'nin yanına yaklaştı ve ona:

-“Hadi, biraz seni gülümseteyim. Sana bu kötü günün ardından, güzel haberlerim de var. Biz çevre konusunda yalnız değiliz. Çok duyarlı saygın kişilerde var. Dün müzik kanalını izlerken ne gördüm, biliyor musun?”

-“Ne haberi? Merak ettim,” dedi.

-“Bir klip izledim. Şarkının adı “DÜNYAMIZ ÖLMESİN” di. Bu şarkının bestecisi Bahadır TATLIÖZ’ dü.

Defne eve girdi ve sabırsızlıkla bilgisayarı açtı. “Dünyamız Ölmesin” klibini tıkladı ve izledi. Gerçekten çok etkilenmişti ve küresel ısınmayı ve sonuçlarını çok güzel anlatıyordu.

Dünyayı ben mi kurtaracağım? Vurdumduymazlık, yuvamızı ölüme terk eden başlıca faktörlerden biriydi.

Sağduyu için Bahadır TATLIÖZ’e ulaşmalıyım, diye düşündü. Ne yapıp edip ona ulaşmalıydı. Belki çevremizdeki ve okulda ki kişileri birazcık olsun etkileyebilirlerdi.

Şarkının sözleri ve görüntüler sayesinde sanki dilim tutulmuştu. Tüm söylemek ve anlatmak istediklerimi bu şarkı anlatmıştı.

- KEŞFETTİM Kİ, sağduyu var, benim ve dünyamızın yanında.
- KEŞFETTİM Kİ, hala geç kalmış sayılmayız, hala bir umut var.
- KEŞFETTİM Kİ, Efe benden bu proje sayesinde çok hoşlanacak, beste yapacak.

Dünya ve Efe...

Dünya ve Efe...

Dünya...

ŞİMDİLİK KEŞİFLERİ BİTİYOR

Ödevi bitmişti. Aslında bitmemişti. Altı ay gibi kısacık sürede çok keşifler bulmuştu. Ama daha işin başındaydı.

Defne'nin acelesi vardı. Çok acelesi vardı.

Dört gündür Necdet'e bodrumun anahtarını vermemişti. Önce Necdet 'e uğrayıp bodrumun anahtarını bıraktı.

-“Teşekkürler, çok teşekkürler, dedi. Ne kadar iyi oldu bilemezsin,” diye ekledi.

-“Anlatmaya değer mi?” dedi Necdet.

-“Evet, anlatacak çok şey var, ama vaktim yok,” dedi Defne.

Ve koşarak merdivenleri çıkmaya başladı. Bir tek Pazar kalmıştı. Orayı da keşfettikten sonra keşifleri şimdilik bitecekti. “Piknikten pazara!” diye bağırdı Defne. Bağırdı ve rüzgâr gibi koştu.

Defne, evlerinin mutfağına daldı. Ve mutfağın girişinde duran patates torbasını alıp, mutfığa taşıdı. Annesine “merhaba” dedi ve ağır torbayı mutfak torbasına bıraktı. Pat! Annesi yeni marketten gelmişti.

-“Teşekkür ederim,” dedi annesi alnını kırıştırarak. Elinde bir karton yumurta vardı.

-“Olamaz, dedi Defne. Yine mi yumurtalar kırıldı?”

-“Hayır,” dedi annesi. “Ama markette öğretmenle karşılaştım.”

-“Yaa, benim öğretmenimle mi?”

-“Evet, senin öğretmenle,” dedi annesi.

-“Ders nasıl geçti?” Dedi Defne.

Annesi şaşırmış gibiydi. Yumurta kartonunu elinden bıraktı.

-“Ben de sana soracaktım. Yapman gereken bir proje ödevi ne oldu?”

-“Harika gidiyor keşiflerim,” dedi Defne. “Neredeyse bitti, sadece Pazar kaldı. Bir de atık tesisleri. Pazara ben giderim ama geri dönüşüm tesislerine öğretmenim ve arkadaşarımla gitmek isterim.”

-“Neden, öğretmenin ve arkadaşarımla?,” dedi annesi.

Tam o sırada Fulya Teyze müziğin sesini iyice. Donk.. donk... donkk.. Bunun üzerine Defne’nin annesi kulak tıkacı almaya karar vermişti.

-“Çünkü, bu güne kadar, o kadar çok şey keşfettim ki!”

Mutfak masasının başına oturdular. Defne yaptığı çalışmaları anlattı. Ödevini kısa sürede bitireceğini, sandığını... Ama dünyamızı kurtarmak için, ardı ardına keşfetmesi gereken şeyler olduğunu anlattı.

-“Pazardan sonra şimdilik hepsi tamam,” dedi Defne.

-“İyi ama bu keşifleri proje ödevini yazmak gerek,” dedi annesi.

Tam o sırada zil çaldı. Gelen Fulya Teyze’ydi. Müzik sesi ile girmişti. Defne’nin annesi ile birlikte mutfak masasına oturdular.

Defne onlara güldü. Çantasından, yanından hiç ayırmadığı keşif defterini çıkardı.

“Yazdım bile”, dedi. “Hem de kitap yazdım. Ama bir şeyi tam bitiriyorum, arkadan başka keşif çıkıyor. Elektrik ve

suyun fazla harcanması, geri dönüştürülebilir atıklar, piller, buzulların erimesi, depremler, seller, tsunamiler, açlık ve kuraklık... Ohoo... Daha bir sürü şey,” dedi Defne.

Annesi ve Fulya Teyze meraklanmıştı. Annesi Defne’nin yazdıklarını hemen okumalıydı. Elini uzattı. Defne bir adım geriye çekildi. Defteri arkasına sakladı. Şimdi bir şey daha keşfetmişti. Keşiflerini şimdilik kimse okumamalıydı. Kimse ona dokunmasın, sayfalarını karıştırmamasın istiyordu. Annesi bile, hele öğretmeni... Kesinlikle olamazdı. Proje ödevini, keşifleri tamamlanmadan, kimse göremezdi.

-“Hayırrr... henüz bitmedi,” dedi.

-“Tabii ya, dedi annesi. Pazar ve saksıda çiçekler!”

-“Evet, Pazar ve saksıda çiçekler eksik. Anneciğim biliyor musun? Küresel ısınmaya karşı ağaç sayılarını, bitkileri, yeşillikleri çoğaltmalıyız.”

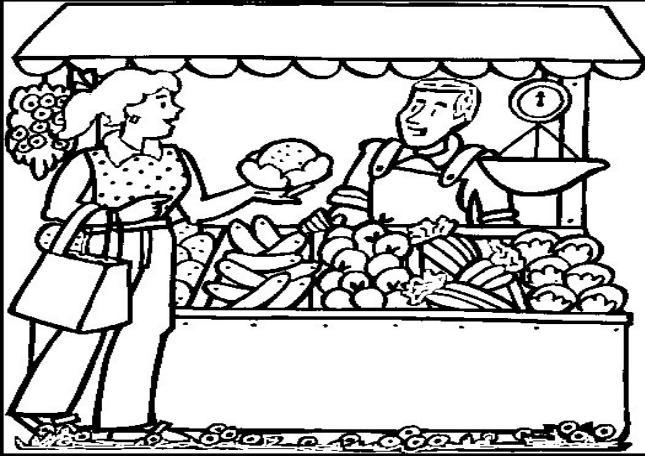
Çarşamba günü semtin pazarıydı. Okula giderken birden pazara doğru yöneldi. Pazardaki değişiklikleri, fiyatları görmeliydi. Bütün satıcılar bağırıyordu, hep bir ağızdan:

-“Geelll, gelll, domatese, salatalığa geelll.”

-“Karpuzzzzz, kavunnn çok tattlıı.”

Ama fiyatlar çok yüksekti. Satıcılar satamıyor, halkta sebze, meyveleri pahalı olduğundan alamıyordu.

Bu duruma hep birlikte, tüm dünya insanları son vermeliydi

Bir grup bayan 10 poşet getirene, bir file veriyordu. Bu durum çok hoşuna gitti. Demek ki insanlar bilinçlenmeye yavaş yavaş da olsa başlamıştı.

Derse geç kalmamak için okul yoluna koyuldu.

Baktı ki sınıftan üç kişi ellerinde çiçek demeti ile okula koşa koşa gidiyorlardı. Onlara bunlar nedir diye sorduğunda, öğretmenin doğum günü olduğunu söylediler. O da her bitkinin insanlara oksijen hediye ettiğini, öğretmenlerimize, sevdiklerimize saksıda çiçek hediye etmeliyiz, dedi.

Yüzü birden asıkken, gülümsemeye başladı. Neden mi? “Efe çok mükemmel, âşık olunacak bir erkek” diye düşündü. Çünkü ona gül demeti yerine, saksıda gül hediye etmişti.

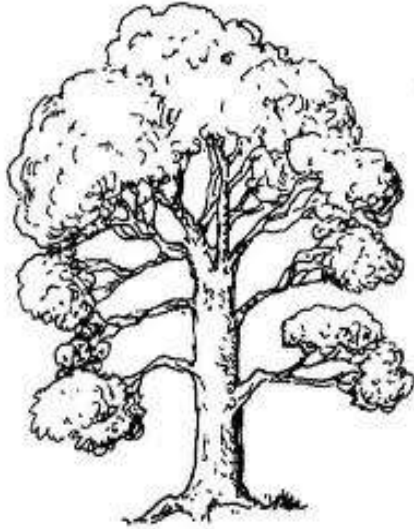
Okulun bahçesine girince kayın ağacının dibine gitti. Ve kütüphanede okudukları aklına geldi.

Keşiflerine bunu da eklemişti:

Kayın ağacı, bünyesindeki milyarlarca, solar hücre ve fotosentez işlemini gerçekleştiren antenler ile her yıl 6,3 ton karbondioksidi işlemektedir. Bunun sonucunda tam 4,6 ton oksijen üretmektedir.

Kayın ağacı bir yıl içinde 700 kg. toz ve 300 kg zehri emip, dışarı süzer. Aşırı bir kirlendiğinde ise, gövdesin-deki bozulma ile alarm verir, şeklindeydi.

Defne, bu sadece kayın ağacı için geçerli, diye düşündü. Diğer tüm ağaçları içinden geçirdiğinde ‘uuuuu’ diye ses çıkardı. Küresel ısınmaya karşı çok çok ağaç dikilmeliydi.

Ders zili çalmıştı. Keşif defteri, çantasında proje ödevi elindeydi.

Defne, proje ödevini öğretmenine verdi. Duruşu dik,

kendinden emindi. Bazı arkadaşları ödevini internetten çıktı olarak getirmişlerdi. Defne kendi kendine “büyük bir iş başardım. Hem de dünyamızı kurtarmak için, bir sürü yollar keşfettim” dedi.

Aslında, her gün keşfedeceği, bir şeyler çıkıyordu. Ama süresi dolmuştu.

Öğretmenini, Defne’nin ödevine baktıkça, bir daha bakıyordu. Sanki bir keşif defteri olmuştu. Sınıf öğretmeni Feray Hanım, sınıf başkanına yanına çağırarak bir şeyler söyledi ve sınıftan çıktı.

-“Kulaklarınıza inanamayacaksınız. Kulaklarınızın büyük ya da küçük, temiz veya kirli olmasının önemi de yok. Hatta biraz kıllı da olabilirler. Kulaklarınızı iyi açın dinleyin!” Dedi sınıf başkanı.

Defne ve sınıftakiler, onun yüzüne öylece bakakalmışlardı. Ne söyleyeceğini merak ediyorlardı. Konuşmasına devam etti:

-“Evet, evet, evet doğru işittiniz. Dünya üzerinde yaşayan en cesur ve en akıllı kâşif bizim sınıfımızda...” Dedi.

Herkes birbirinin suratına bakmaya başladı. Bir şey anlamamışlardı. Başkan, sanki nutuk atıyordu:

-“Bu dünyada yaşayan, Defne’nin yaşayan bir kâşif olması olağanüstü bir şey. Çünkü diğer kâşiflerin hepsi ölü.”

Söyler söylemez, tüm sınıf Defne’yi alkışlamaya başladı. Defne’nin yüzü kızarmıştı.

-“Bunu hiç düşündünüz mü, arkadaşlar? Hiç kimsenin yüzünü görmediği bir sürü ihtiyar. Örneğin şu Kolomb. Elimizde çok eski resimlerden başka ne var? Onu ve diğerlerini ansiklopedilerden ve internetten tanımaya çalışıyoruz. İşte bu nedenle kaşifin nasıl biri olduğunu kesin olarak bilmiyoruz. Köpeği ya da bisikleti var mıydı bilmiyoruz. Oysa Defne! O ölmedi. Yaşasın tek kaşif,” dedi ve tüm sınıf alkışlamaya başladı.

O sırada öğretmenleri, sınıfa girdi. Konuşmaya öğretmenleri devam etti.

-“Kâşiflerin çoğu hile yapıyor, en basit şeyleri keşfediyorlar. Örneğin en yüksek dağları, en büyük gölleri ve hatta denizleri keşfediyorlar. Ya kocaman bir ülkeyi ya da ülkeden büyük toprakları. Örneğin şu Kolomb. Amerika’yı keşfetti. Amerika’nın keşfi ne kadar zor olabilir? Gerçekten çooooooooook büyük! Ya da bir dağı ele alalım. Bu dünyada kocaman bir dağı keşfedemeyecek olan biri var mı? Hem de tam önünde dururken. Bir dağı keşfetmek de çoooooooook zor olmamalı, öyle değil mi? Oysa bir kum tanesini keşfetmek. İşte bu gerçekten zor,” dedi öğretmen.

Bütün sınıfı sessizlik sarmıştı. Ve öğretmen tekrar konuşmaya başladı:

-“Defne, daha önce keşfedilen yerlerin, dağların, denizlerin, buzulların, hayvanların ve bitkilerin neden yok olduğunu araştırmış. Daha sonra da buzulların erimesi, deprem, sel ve tsunamilerin neden meydana geldiğini de araştırmış. Tek tek kum tanesi gibi araştırmış bunları. Sonuç

olarak küresel ısınmanın neden olduğu, iklim değişiklikleri ve yok olan dünya... Dünyanın içinde yok olan hayvanlar, bitkiler ve insanlar... Defne, dünyamızı kurtarmak için bir sürü şey keşfetmiş.”

Herkes ayağa kalkmış, bağıyorlardı:

-“Defne, Defne, Defne...”

-“Arkadaşlar, dünyamız ölüyor, yok oluyor. Hep birlikte dünyamızı el ele kurtaralım mı?”

Ve hep bir ağızdan:

**-HEP BİRLİKTE, EL ELE DÜNYAMIZI
KURTARALIM!**

Defne yine gülümseyerek kendi kendine mırıldandı:

-Çok şeker bir çocuk değil mi, arkadaşlar? Hem çevreci,

hem hassas, hem yakışıklı, hem araştırmacı, hem sağduyulu, hem, hemm, hemmm... Efe... Efe... Efe...

Defne'nin aklına, Efe ile ilk karşılaşmaları gün geldi.

Annesine öfkeyle, dışarıya çıkarken, ayakkabısını giymeyi unutmuştu. Efe'nin elinde onun keşif defteri vardı. Defteri Defne'ye uzattığında bir süre sessiz kaldı. Ne diyeceğini şaşırmişti. Defne'ye keşif defterindeki sözleri çok beğendiğini söylemişti. Efe, müzik yaptığını söylemişti. Efe'nin ellerini bacaklarına vurarak, bateri gibi tempo tutmaya başlaması... Ardından Defne'nin yazdıkları sözler geldi. Defne'nin keşif defterindeki yazdıkları. Ve Efe'nin dünya ile ilgili bestesi... Efe, müzikle söylerken kulağa çok hoş geliyordu. Sesi yumuşacık, tıpkı kadife gibi. İnsanın ruhunu okşar gibi...

Defne'nin tam içinden ve kalbinden geçenleri okuyordu.

Dünyamız için Defne ve Efe 'yi, uzun, zorlu ama birliktelik içinde bir yol bekliyordu.

Çünkü dünyamız elden gidiyordu ve doğal felaketler artmaya başlamıştı.

Dünya...

Dünyam...

Dünyamız...

Efe ile birlikte el ele Dünya'yı kurtarmak için çalışmaya başladılar.

Defne ve Efe'nin sizin için hazırladığı görevler ve bilgiler;

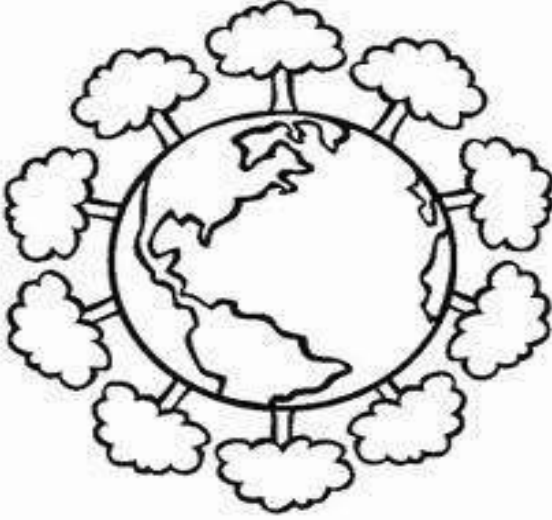

Küresel ısınmanın sonuçlarını kuraklık, deprem, sel, hortum, buzulların erimesi ile gördük.

Her gün Afrika'da kuraklık sonucu, açlıktan ve susuzluktan onlarca çocuk ve hayvanlar ölüyor.

Buzullar eriyor. Penguenler, fok balıkları ve kutup ayılarının yaşam alanları daralmıştır. Sıcaklığa alışamayan bünyeleri sonucunda ölmekteler.

Havanın yüksek sıcaklığı sonucunda ağaçlar, tarlalardaki meyveler sebzeler kurumuş, hem meyve ve sebzeleri çok pahalı yiyoruz, hem de önlem alınmazsa kıtlık yaşayacağız.

- Tarım alanları azalıyor. Tarımsal verim tüm dünyada azalıyor. Dünyamız alarm vermesin.
- Çevre dostu poşetler kullanmalıyız

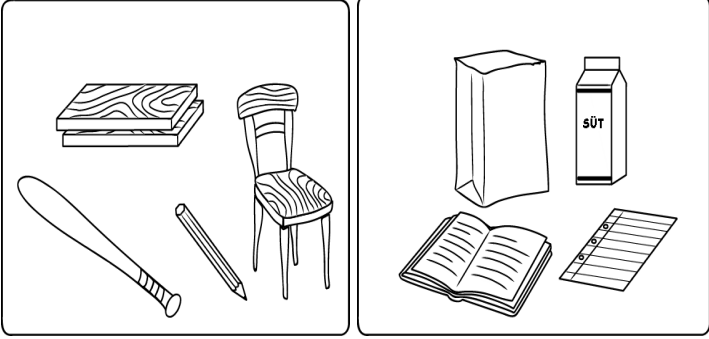

- Havanın yüksek sıcaklığı sonucunda ağaçlar, tarlalardaki meyveler sebzeler kuruyor. Sulamalarını sabah veya akşam saatinde yapmalıyız.
- Okulumuzda çevre ve enerji verimliği kulüplerini aktif hale getirelim.
- Tohum bankaları oluşturalım. Tohumlarımızı gelecek kuşaklara taşıyalım. Çünkü son 100 yıl içinde 30 bin bitki türünün tamamı, çevre değişim hızı nedeniyle, kaybolmuştur. Herhangi bir kaydı da yoktur. Bunlar arasında bazı hastalıkların tek çözümü olan bitki türleri de vardır.

- Gereksiz fotokopi, faks çekmeyelim, fotokopileri çift taraflı hazırlayalım. Çünkü kâğıt ağaç demektir, kâğıdı az tüketelim.

- Kullanmadığımız, kitap, defter ve okuduğumuz gazeteleri, kâğıt geri dönüşüm kutusu na atalım.

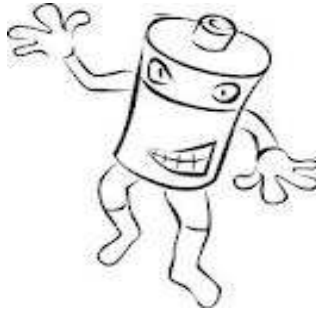

- Tarihi geçmiş veya kullanılmayan ilaçları normal çöpe atmayalım. Bu kimyevi maddeler doğa için çok zararlıdır. Belediyenin tehlikeli atık depolarına topluca götürün.

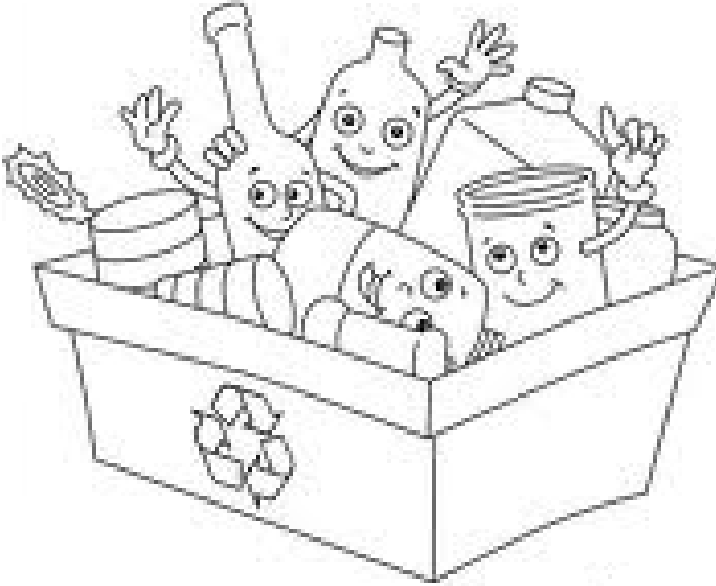

- Evimizdeki ve okulumuzdaki bitmiş pilleri, belediyelerin verdiği pil atık kutusuna atalım. Çünkü her bir pil, bir ton suyu ve 100 metre kare alanı kirletmektedir. Pilin yapımı için harcanan enerji, ürettiğinden 50 kat daha fazladır.

- Okulda ve evde gereksiz yere ışıkları açmayalım ve tasarruflu veya sensörlü lambalar kullanalım.
- Okulun ve evimizin yalıtımı iyi olmalı, ısı kaybı olan yer varsa süngerle kapatabiliriz.
- Bilgisayar, televizyon gibi elektrikli aletleri (standby) çalışır durumda bırakmayalım ve fişten çekelim. Ayrıca şarj cihazlarını takılı bırakmayalım. Okulda projeksiyon ve bilgisayarların işi bitince fişten çekilmesi için öğretmen ve yöneticilere bildirelim.
- Kâğıt içecek ve yiyecek kutu ve ambalajlarını geri dönüşüm kutusuna atalım.

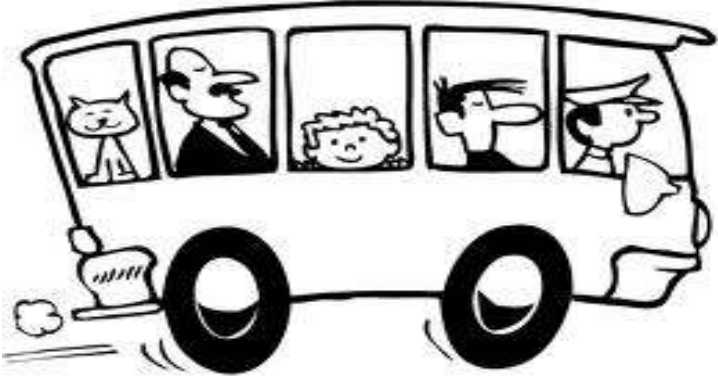

- Okulda, sınıfta, araba ve evde kullanılan klima, soğutma gazları nedeniyle doğamıza büyük zarar vermektedir. Klima kullanmak yerine camları açalım.
- Okulda, evde, piknikte başta PVC (plastik bardak, tabak, çatal vs.) plastikleri kullanmamalıyız, eğer kullanıyorsak bunları geri dönüşüm kutusuna atmalıyız.

- Toplu taşıma araçlarını ve servisleri tercih etmeli, az kişiyle özel araç ile yolculuk yapılmamalı, aynı yöne gidenlerle aracı paylaşmalıyız. Hatta Amerika’da otobanda eğer 1 kişi yolculuk yapıyorsanız, yolun en sağından yavaş gitmek zorundasınız.

- Öğretmenlerimize ve sevdiklerimize saksıda çiçek hediye edelim.

- Okulumuzun iç mekânına veya bahçesine ağaç ve çiçek ekip ve onları koruyalım.
- Evlerde artan boyaları okula getirelim ve bu boyaları

okulun duvarlarına çevre konusu resimler yaparak değerlendirelim. Unutmayalım ki, çöpe giden boyalar toprak ve suyu kirleterek çok zarar vermektedir.

- Alışverişte ve pazarda plastik poşet yerine, bez torba veya file kullanalım. Suyumuzu, toprağımızı, besinleri kirleten ve çok sayıda hayvan türünün ölümüne sebep olan, doğada yok olması 1000 yıl süren naylon torbaları kullanmamak için kampanya düzenleyelim.

- Sadece atık malzemelerle resimler, panolar, heykeller yapıp okulda sergileyelim.
- Örnek alınacak Bursa Nilüfer Belediyesi'nin başlattığı projenin sloganı "Torbanı değiştir, geleceğini değiştir" dir. Bu proje ile alışveriş alanlarında naylon torba yerine kese kâğıtları, bez ve file torbalar kullanılmaya başlatılmıştır. Poşetler yerine bez torba alınıp

geleceğimizi değiştirebiliriz.

- Her meyve çekirdeği bir fidandır. . . Pet şişelerin altını ve üstünü kesip içine toprak koyup, bir meyve çekirdeğini içine gömelim. Toprağa gömelim. Fidanlar yetiştirelim. Ayrıca “TEMA VAKFI” ile bağlantıya geçip, okul olarak bir hatıra ormanı oluşturabiliriz.

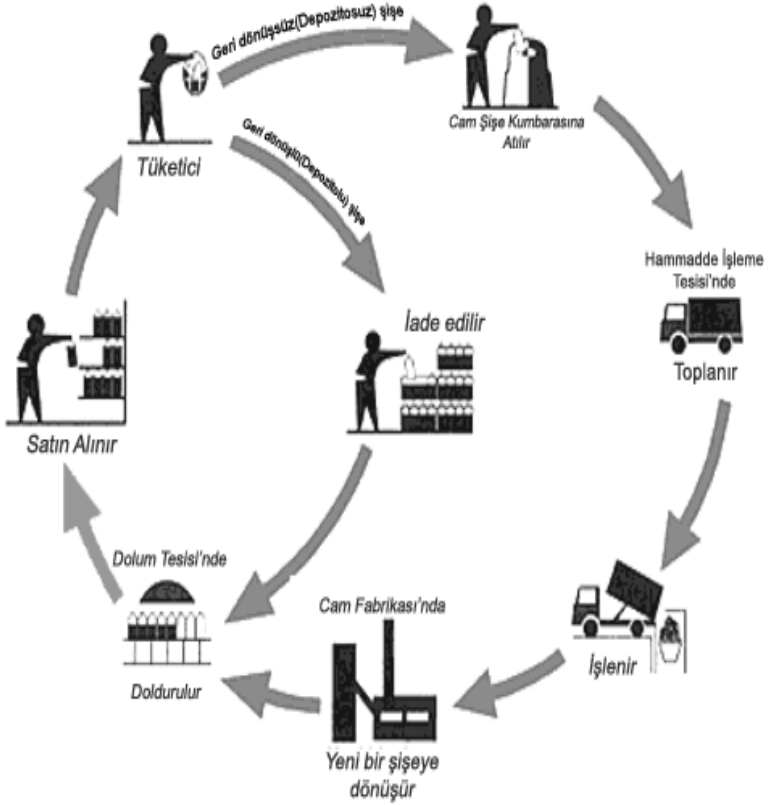
Defne ve Efe, alışverişte çevre dostu poşet ve çantalar kullanıyor.

Çevre ve enerji verimliliği kulübü olarak öğretmen, öğrenci ve velilerle arıtma ve geri dönüşüm tesislerine geziler düzenleyebiliriz.

- Örneğin; okul olarak Gebze'deki Doğa Entegre Tesisleri'ni gezip, pil, elektronik atıklar, hatta hurda otomobillerin nasıl değerlendirildiğini görün, siz de çevrenizi bilinçlendirin.

DEFNE VE EFE, CAM GERİ DÖNÜŞÜM TESİSİNDE

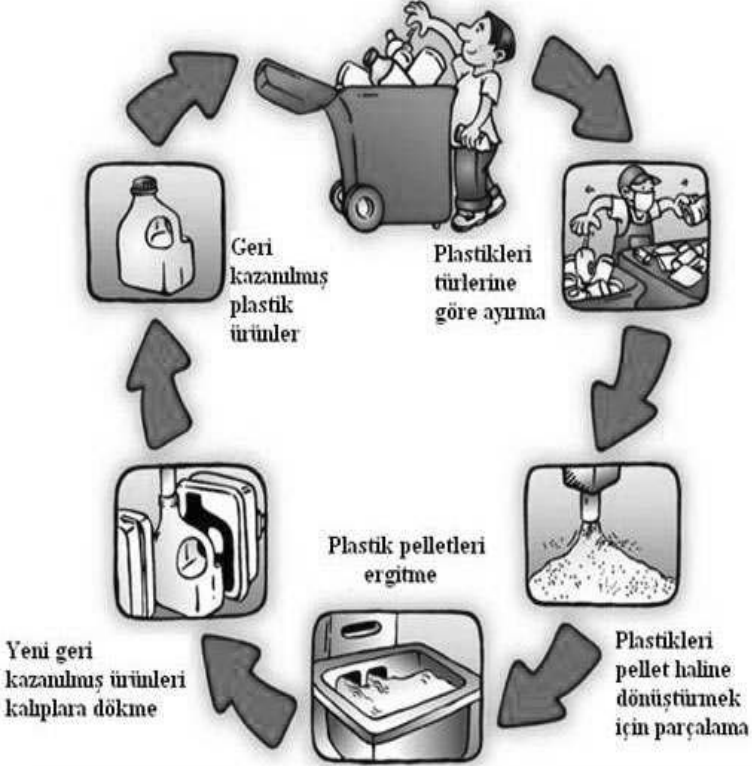

1 ton cam atığının geri dönüşümü sonucu 100 litre benzin tasarrufu sağlanmaktadır. Örneğin; Türkiye genelindeki cam atıkların geri dönüştürülmesinden yıllık 30 milyon litre benzin tasarruf edilebilecektir.

Defne ve Efe size kullanılmış plastiklerin, geri kazanılmış plastik ürünlerin hikâyesini gösteriyor;

Kullanılmış Plastikleri Toplama

1 ton plastik ambalaj atığının geri dönüşümü sonucunda 14000 kWh enerji tasarrufu sağlanmış olur. Örneğin; Türkiye genelinde tasarruf edilebilecek enerji miktarı yıllık 4 Milyon Mega watt saattir.

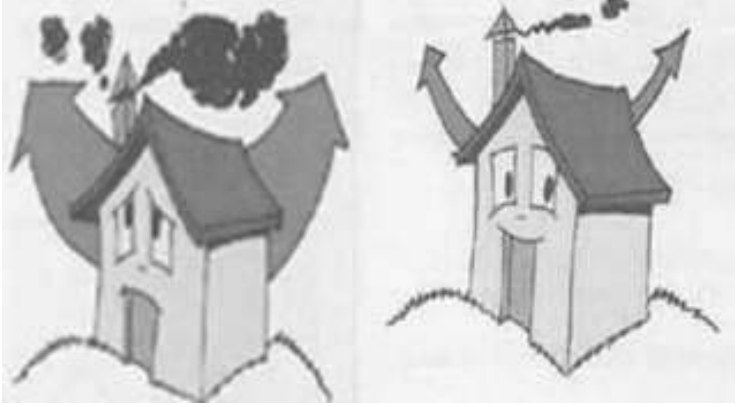

EVİNİZDE ENERJİ TÜKETİMİNİ AZALTMANIN BASİT İPUÇLARINI ARAŞTIRDILAR

- 15 Watt enerji tasarruflu (kompakt floresan) bir ampul, 60 Watt akkor bir ampulden yüzde 75 oranında daha az elektrik harcar.

- A sınıfı bir elektrikli alet C sınıfı bir alete kıyasla ortalama yüzde 45 daha az enerji tüketir.
- Aynı miktarda bulaşığı, bulaşık makinesinde yıkadığınızda 15 litre su harcarken, elde yıkadığınızda 35 ila 200 litre su harcarsınız.
- Damlayan musluk veya akan tuvalet tonlarca su israf eder.
- Kışın oda sıcaklığını 1 derece düşürmek yüzde 6'lık yakıt tasarrufu sağlar.
- Yalıtım olmayan bir binaya yalıtım yapıldığında ısıtma ve soğutma masrafları yarıya düşer.

- A+ bir buzdolabı sadece 44W'lık bir ampul kadar enerji harcar.
- Çamaşır ve bulaşık makinelerinizi çalıştırmadan önce tam dolu olduklarından emin olun.

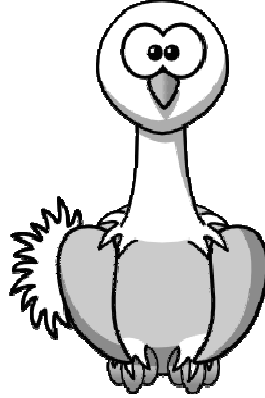
- 10 Dakikalık bir duş için 132 lt. su harcanıyor. Duşunuzu kısa tutun.
- Damlayan muslukları sıkıca kapatın ve tamir ettirtin.

- Kahve, ay için gerekli su kaynatın. Fazlasını değil.
- Musluğu kapatmadan diş fırçalamak 15 lt.
- Musluğu kapatarak diş fırçalama 1 lt.

DEFNE VE EFE TEMİZ BİR DENİZ, OKYANUS İÇİN SAVAŞACAK

- Karadeniz ve Marmara Denizi, dünyanın en kirli denizi haline geldi.
- Marmara Denizi'nde bulunan 170 balık cinsinden, geriye sadece 10-14 çeşit balık kaldı.
- Denize dökülen binlerce ton petrol türevleri, mineral yağ, toz deterjan, civa, kurşun, fosfor ve azotlar, denizleri öldürmektedir. Sıra Akdeniz'de.
- Denizlerdeki binlerce çöpler, her yıl binlerce deniz kuşunun ölümüne neden oluyor.
- Denizlere ve akarsulara dökülen çöpler ve zararlı kimyasal maddeler için, belediyelerle görüşecekler. Kanalizasyonlarda da arıtma tesisi kurulması yönünde de çalışacaklar.

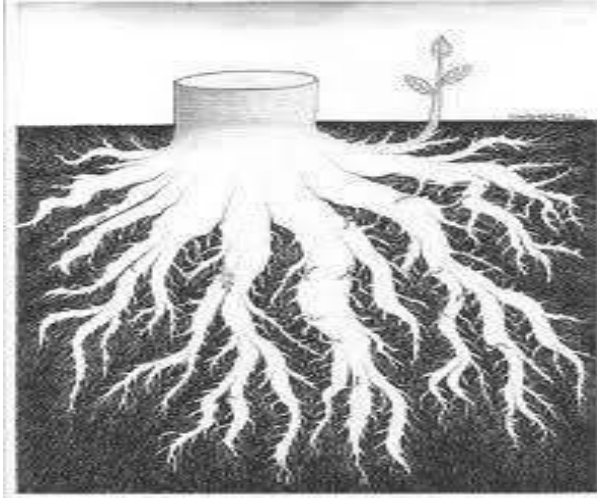
DEFNE VE EFE DİYOR Kİ! ORMANLAR OKSİJEN KAYNAĞIDIR

Defne ve Efe, Tema Vakfı ile bağlantıya geçiyorlar. Ormanlar ile küresel ısınmaya savaş açmaya kararlılar.

Ağaçlar sadece erozyonu önlemekle kalmayıp; Su düzenini sağlamakta, su kaynaklarını beslemekte, hava nemini düzenlemekte, havadaki tozları yere indirmekte ve küresel ısınmayı, ses kirliliğini, barajların toprakla dolmasını önlemektedir.

- Havada % 21 oranında oksijen bulunmaktadır. Bu miktarın % 56'sını ormanlar üretir. Kentlerimizde bu oranlar daha düşüktür.
- 40 kişinin bir saatte havaya verdiği karbondioksiti 1 yetişkin bir çam ağacı 1 saatte oksijene dönüştürür.
- 1 Hektar çam ormanı yılda 30 ton oksijen üretir.

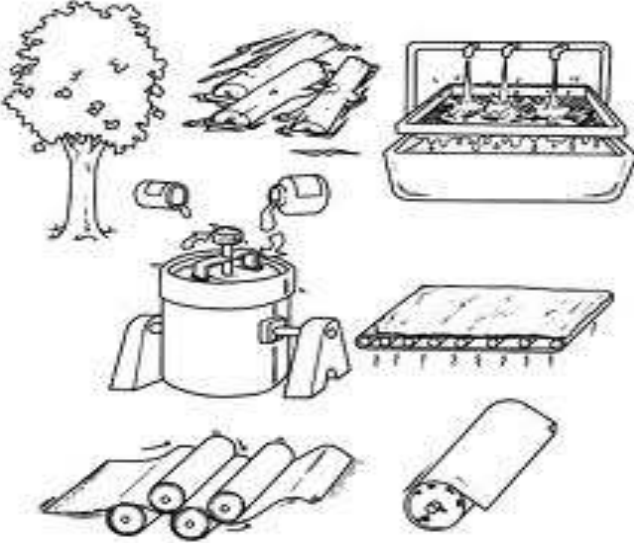
- Ormanlar, yakınından geçen 50 metre genişliğindeki bir otobanın trafik gürültüsünü 20-30 desibel oranında azaltıyor.
- 1 hektar ladin ormanı yılda 32 ton, 1 hektar kayın ormanı yılda 68 ton, 1 hektar çam ormanı yılda 30 ile 40 ton toz emiyor.
- “Isı tamponu” olarak da görev yapan ormanlar, bulunduğu bölgede nemi sabit tutarak yaz sıcaklığını 5-8.5 santigrat arasında azaltırken, kış sıcaklığını 1.5-2.8 santigrat arasında artırabiliyor.
- 25 metre boyunda ve 100 yaş civarında bir kayın ağacı, kökleri ve kılcal damarları aracılığıyla yılda 30 bin litre su çekerek ve toprağın akmasını önüyor.

DEFNE VE EFE, YALOVA'DA İLK KAĞIT FABRİKASINDALAR

İlk kâğıt fabrikası 1744 yılında Yalova'da kurulmuştur. İbrahim Müteferrika tarafından ilk Türk matbaasının kurulmasıyla artan kâğıt ihtiyacını temin etmek için, Yalova'da kâğıt fabrikasının yapılmasına karar verildi. Bu fabrikada birçok cins kâğıt imal edildi. Sultan Birinci Mahmud Han bu fabrikadan çok memnun oldu. Fakat su azlığı, su yollarının bozulması ve Avrupa kâğıtlarının rekabeti yüzünden, Yalova Kağıt Fabrikası kapandı.

Yalova'da ki ilk kağıt fabrikası, Yalova Belediyesi tarafından tekrar açılıyor. Burada; kullanılmış kağıt atıkları toplanıp, geri dönüşmüş kağıt üretiminde kullanılır. tekrar kağıt oluşumu burada aşama aşama gösterilecek. Ve ziyaretlere açık olacak.

1 ton kullanılmış kâğıt atığının geri dönüşümü sonucunda, 16 adet yetişmiş çam ağacı ve 85 metrekarelik ormanlık alan tahrip edilmeyecektir. Örneğin; Türkiye genelinde yılda 80 milyon çam ağacı ve 40.000 hektar ormanlık arazi korunmuş olabilecektir.

Defne ve Efe, kutupların erimesini yavaşlatmak için çalışmaya başladılar...

DEFNE VE EFE DİYOR Kİ; ATIKLAR ÇÖP DEĞİLDİR

Yılda 150 milyon TL çöpe gidiyor. Türkiye'deki yıllık 3 milyon ton geri kazanılabilir atığın ekonomik değeri 150 milyon TL. Ancak bu kaynağın tam anlamıyla kullanıldığı söylenemez. Üretilen yıllık 18-20 milyon ton evsel atığın sadece 2.5 milyon tonu geri kazanılıyor.

Aslında Türkiye geri dönüşüm konusunda yetersiz kalsa da birtakım çalışmalar yürütülüyor. Örneğin son 10 yıl içerisinde toplanan 900 bin ton ambalaj atığının ekonomiye katkısı 100 milyon doları buluyor.

İstanbul'da her gün üretilen 8 bin 500 ton çöpten enerji ve gübre üretilirken, Şişecam, yılda 70 bin ton atık cama yeniden hayat veriyor. Bursa'da çöpün geri dönüşümü kent ekonomisine yılda 30 milyon TL kazandırıyor. Antalya'nın Manavgat ilçesinde de çöplerin geri dönüşümü yıllık 1.5 milyon TL gelir getiriyor.

DEFNE VE EFE, ATIK YAĞLARIN ÇEVREYE ZARARLARINI ANLATIYOR

Sitede, okul yemekhanesinde ve lokantalarda, atık yağların toplanması için 185'i arıyorlar.5 litrelik atık bitkisel yağ bidonu istiyorlar. Boş bidonları sitedeki daireleri tek tek dağıtıyorlar.

- 1 lt. atık yağ, 1 milyon litre içme suyunu kirlitebilmektedir.

Kullanılmış bitkisel yağlar atık su kirliliğinin %25 ini oluşturmaktadır. Denize, akarsuya ve göle ulaşan bitkisel atık yağlar, kuşlara, balıklara ve diğer canlı türlerine zarar vermektedir. Yukarıda sıralanan olumsuzluklardan dolayı Gelişmiş ülkelerde ve ülkemizde kullanılmış bitkisel yağların kanalizasyona, yüzeysel sulara dökülmesi yasaktır.

Defne ve Efe; okudukları bir kitapta gördükleri küresel ısınmayı en iyi anlatan, karikatürü çok beğendiler.

Efe ve Yaşayan Tek Kaşif Defne diyor ki;

UNUTMAYALIM! Tüketerek, tükeniyoruz. Küresel ısınmaya karşı savaşalım. Çevre sorunlarının %90'ında İNSAN suçlu.

Canlıların yaşam kaynağının temiz sular ve temiz hava olduğunu. Defne ve Efe, kirli suların buharlaşıp bulutları oluşturduktan sonra yağan yağmur ile ıslanmak, yağan kar ile kar topu oynamak istemiyorlar.

Defne, anneannesinin balkonunda yuva yapan kırlangıçların geri dönmesi için bekliyor.

Örneğin, siz neler yapabilirsiniz? .

**“DÜNYA İÇİN SEN DE BİRŞEY YAP, HAYDİ DURMA!
HEP BİRLİKTE EL ELE DÜNYAMIZI KURTARALIM”
ÇÜNKÜ HALA BİR UMUT VAR!!!**

SON
